

Wójt Gminy Perlejewo

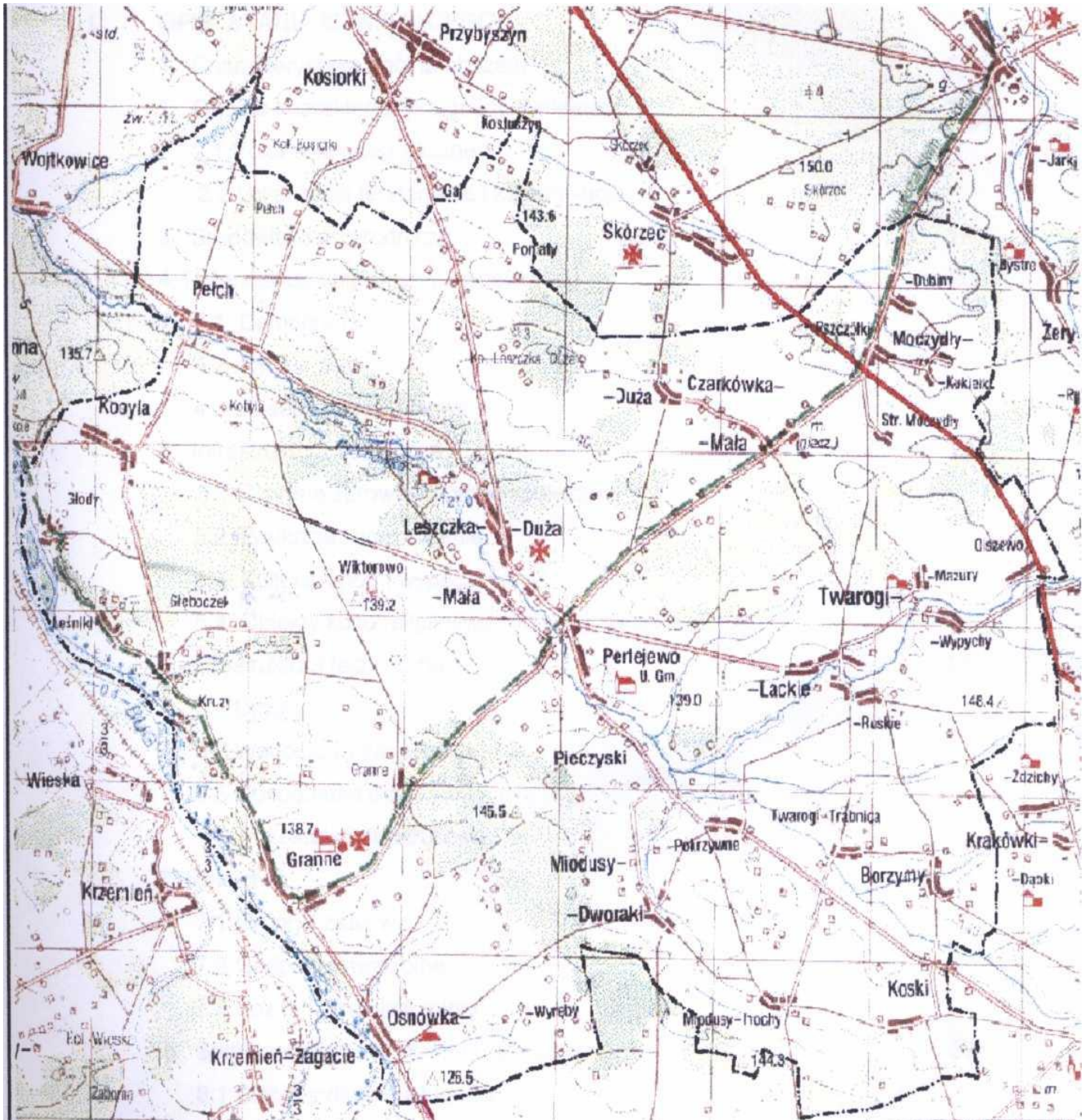
STRATEGIA ROZWOJU GMINY PERLEJEWO

Perlejewo, Grudzień 2016 r.

Niniejsze opracowanie pod nazwą „**Strategia Rozwoju Gminy Perlejewo**” jest efektem wspólnej pracy Samorządu Gminnego, w tym pracowników administracji Urzędu Gminy z Wójtem, panem Krzysztofem Radziszewskim na czele, oraz Rady Gminy z jej Przewodniczącym, Panem Stanisławem Wojtkowskim, a także liderów społeczności lokalnej, którzy aktywnie uczestniczyli w pracach nad strategią.

Przy opracowaniu Strategii wykorzystano materiały:

- Statystyczne województwa podlaskiego,
- Informacje Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Perlejewo 2003 r.
- Informacje o Gminie Perlejewo za lata 2012-2015 ,
- Budżet Gminy Perlejewo - wykonanie w latach 2012-2015,
- Plan dochodów i wydatków budżetowych na rok 2016,
- Materiały poglądowe do analizy SWOT,
- Informacje z urzędu gminy ,
- Narodowy Atlas Polski - Instytut Geografii PAN - 1978 r.,
- Atlas Rzeczypospolitej Polskiej - Główny Geodeta Kraju - 1993 r.,
- Studium diagnostyczne obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Perlejewo na lata 2015 - 2020



GMINA PERLEJEWO

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	str. 6
I. OPIS STANU ISTNIEJĄCEGO.	11
1. Charakterystyka ogólna obszaru	12
2. Ogólna charakterystyka gminy Perlejewo.	14
2.1 Położenie geograficzne	
2.2. Lokalizacja terytorialna i komunikacja	
3. Środowisko przyrodnicze.	17
4. Potencjał demograficzny i rynek pracy.	20
4.1. Demografia	
4.2. Rynek pracy	
4.3. Zasoby mieszkaniowe	
5. Infrastruktura społeczna.	23
5.1. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.	
5.2 Edukacja i wychowanie	
5.3 Kultura, sport i wypoczynek.	
5.4 Obiekty kultu religijnego i ochrony konserwatorskiej.	
6. Infrastruktura techniczna	25
6.1. Drogi.	
6.2. Wodociągi i kanalizacja.	
6.3. Gospodarka odpadami.	
6.4. Pozostała infrastruktura.	
7. Rolnictwo	30
7.1. Grunty i zasiewy.	
7.2. Gospodarstwa rolne.	
7.3. Poziom produkcji rolnej.	
8. Sieć handlowo-usługowa i baza turystyczna.	35
8.1. Sieć handlowo-usługowa.	
8.2. Baza turystyczna	
9. Pozostała działalność gospodarcza.	36
10. Finanse gminy.	37

II.	ANALIZA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH I WEWNĘTRZNYCH	41
1.	Uwarunkowania rozwoju w opinii społeczności lokalnej.	43
2.	Pozostałe uwarunkowania rozwoju	47
III.	SYNTEZA UWARUNKOWAŃ- IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW ROZWOJU	53
VI.	KIERUNKI I CELE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	67
1.	Kierunki rozwoju gospodarczego	68
2.	Cele rozwoju	70
3.	Zasady realizacji celów	75
V.	ZADANIA REALIZACYJNE	78
VI.	SPIS WYKRESÓW	95

WPROWADZENIE

Kompetencje i zadania przypisane polskim samorządom w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i Ustawie o Samorządzie Terytorialnym dają władzom lokalnym generalną właściwość do decydowania o wszystkich sprawach publicznych o zasięgu lokalnym nie leżących w kompetencji innych organów administracji publicznej. Zakres zadań własnych gminy obejmuje zasadniczo wszystkie obszary aktywności:

- *Gospodarowanie przestrzenią*
- *Politykę gospodarczą i infrastrukturę techniczną*
- *Politykę i infrastrukturę społeczną*
- *Porządek i bezpieczeństwo publiczne.*

Realizacja tak szerokiego zakresu spraw wymaga przede wszystkim dobrej organizacji pracy władzy i administracji lokalnej. Równie ważne jest posiadanie planu działania, umożliwiającego wykorzystanie zasobów materialnych i ludzkich gminy w sposób przemyślany, dostosowany do potrzeb, odpowiadający możliwościom lokalnego potencjału. Ustawa o Samorządzie Terytorialnym nakłada na samorządy lokalne szereg obowiązków planistycznych, związanych z realizacją nałożonych na gminy zadań, a mianowicie:

- *Rocznego planu finansowego, czyli budżetu gminy,*
- *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,*
- *Programów gospodarczych.*

Podstawowym dokumentem jest budżet gminy, przygotowywany przez Zarząd Gminy i uchwalany corocznie przez Radę Gminy. Towarzyszy mu szereg dokumentów komplementarnych, których zakres tematyczny wynika z przyjętej przez Radę procedury opracowania budżetu. Obejmują one różne elementy polityki społeczno - gospodarczej gminy i mają charakter programów gospodarczych, na przykład: polityka inwestycyjna gminy, polityka podatkowa gminy, informacja o stanie mienia komunalnego itd.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego to dokument, który rozstrzyga o sposobie gospodarowania przestrzenią o przeznaczeniu terenów gminy na cele wynikające z kierunków rozwoju gminy, z potrzeb ochrony jej obszaru oraz interesów społeczności lokalnej i poszczególnych obywateli. W ostatnich latach coraz

częściej samorzady lokalne dostrzegają potrzebę planowania i kreowania funkcjonowania gminy w wymiarze strategicznym, wykraczającym swoim zakresem poza okres roku budżetowego, o kilku, a nawet kilkunastoletnim horyzoncie czasowym. Składa się na to wiele przyczyn:

- *Stabilizuje się sytuacja samorządów lokalnych. Zakończono wdrażanie reformy administracji publicznej w terenie i rozstrzygnięto podział zadań i kompetencji pomiędzy administrację samorządową i rządową oraz pomiędzy poszczególne szczeble samorządu terytorialnego,*
- *Wzrasta doświadczenie, poziom wiedzy i przygotowanie merytoryczne działaczy i pracowników samorządowych,*
- *Postępuje stabilizacja polskiej gospodarki,*
- *Zwiększa się dostęp do krajowych i zagranicznych instytucji wspierających rozwój lokalny oraz firm i instytucji zajmujących się planowaniem strategicznym,*
- *Rośnie znajomość i maleją obawy przed korzystaniem z instrumentów bankowych,*
- *Formułowane są wyraźne oczekiwania ze strony Unii Europejskiej, finansującej część programów pomocowych, aby potencjalni beneficjenci środków pomocowych posiadali wieloletnie programy rozwoju - ma to być gwarancją celowego wykorzystania środków pomocowych.*
- *Rosną umiejętności samorządów pozyskiwania środków ze źródeł pozabudżetowych, w tym środków pomocowych.*

Wymienione wyżej przykłady zmian w realiach funkcjonowania polskich samorządów pokazują że możliwości efektywnego wykorzystania potencjału i szans rozwojowych tkwiących w gminach mogą urzeczywistnić się tylko wtedy, gdy będą one przygotowane do zdrowej konkurencji o wsparcie finansowe swoich projektów, w trudnej rywalizacji z innymi samorządami na poziomie krajowym i międzynarodowym. **Warunkiem koniecznym sukcesu jest oczywiście pomysł na funkcjonowanie w przyszłości, czyli plan rozwoju lokalnego w wymiarze wieloletnim, strategicznym.**

Strategia rozwoju gminy pomimo, że nie jest dokumentem wymaganym formalnie w świetle obowiązujących przepisów, pełni w gminie rolę podstawowego narzędzia planistycznego (wspólnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego) określającego kierunki rozwoju gminy. Strategia ma za zadanie

wskazać zaakceptowane przez społeczność lokalną cele rozwoju, ich hierarchię, potencjalne możliwości realizacji tych celów, ewentualnie narzędzia i instrumenty realizacji celów.

Strategia pełni rolę:

- *integracyjną - skupiając władze i społeczność lokalną wokół realizacji określonych celów,*
- *informacyjną - stanowiąc dla otoczenia, mieszkańców, podmiotów gospodarczych źródło informacji o kierunkach i zamierzeniach rozwoju gminy,*
- *motywacyjną - jest zobowiązaniem władz lokalnych do realizacji zaplanowanych przedsięwzięć,*
- *kontrolną - daje podstawy do oceny efektów działalności samorządu lokalnego, jak też porównania zmian faktycznych z planowanymi i analizy przyczyn występujących rozbieżności.*

Strategia rozwoju to określona koncepcja świadomego i systemowego sterowania długofalowym rozwojem gminy. W warunkach niedoboru racjonalne decyzje o wyborze między wykorzystaniem posiadanych zasobów w celu stymulowania rozwoju gospodarczego, a wykorzystaniem ich do realizacji potrzeb bieżących społeczeństwa są możliwe tylko na podstawie przyjętego planu, przyjętej strategii rozwoju.

Cele i zadania wyznaczone strategią rozwoju uwzględniają miejsce gminy w gospodarce kraju i regionu, ale także cechy i potrzeby specyficzne samej gminy. Strategia określa wizję przyszłego stanu gminy, do którego będzie się dążyć, który umożliwi realizację interesów i potrzeb mieszkańców, działających w gminie przedsiębiorstw i osób w nich zatrudnionych. Dlatego też władze gminy - świadome wpływu jej działań na warunki życia mieszkańców - muszą działać w imieniu i wraz z mieszkańcami /choć czasem interesy własne społeczności muszą być mieszkańcom uświadamiane/.

Realizacja strategii może wspomóc działania władz w pozyskiwaniu inwestorów oraz środków na infrastrukturę. Ponieważ jednak na pomoc z zewnątrz można liczyć tylko w stosunkowo krótkim okresie transformacji gospodarczej kraju realizacja strategii winna zapewniać trwałą / zrównoważony rozwój gospodarczy.

Rozwój trwały - to taki, który spełnia oczekiwania obecnego pokolenia nie narażając przyszłych pokoleń na trudności przy realizacji własnych potrzeb. Rozwój

trwały to trwałość i odtwarzalność posiadanych zasobów, ale także trwała możliwość zarządzania rozwojem gospodarki przez społeczeństwo.

O szansach i konkurencyjności rozwoju gminy decyduje obok wyposażenia w kapitał rzeczowy (w tym odpowiednią infrastrukturę), nagromadzony w regionie zasób wiedzy, inteligencji, umiejętności i przedsiębiorczości mieszkańców oraz ujmowanie rozwoju jako sprzężenia zwrotnego między zasobami społecznymi, a poziomem życia mieszkańców.

Z rozwojem społecznym nierozzerwalnie wiąże się inwestowanie, które jest impulsem rozwoju i jego niezbędnym - najefektywniejszym - warunkiem. Inwestujący samorząd musi dokonywać wyboru kierunku, rezygnując często okresowo z zaspokajania potrzeb bieżących. Ponieważ skutki niektórych inwestycji - w kadry, przedsiębiorczość czy też w środowisko naturalne - są widoczne w dłuższym horyzoncie czasowym, inwestor musi wykazać się cierpliwością i wytrwałością w realizacji celów strategicznych. Pomocą służą tu działania kontrolne - okresowe analizy realizacji celów i wdrażania nowych założonych harmonogramem programów.

Dylematem stojącym przed władzami gminy jest problem pogodzenia społecznego zapotrzebowania na spektakularne, szybkie efekty przemian z koniecznością inwestowania z możliwością czerpania korzyści w odległych terminach, ale za to w zgodzie z zasadami rozwoju trwałego i zrównoważonego/. Miarą realizacji zaś założonych celów strategicznych będzie uzyskiwanie spodziewanych korzyści /zmniejszenie bezrobocia, wzrost zasobów infrastruktury, ale także wzrost zamożności i poczucia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców/, które wizerunek gminy poprawią i uatrakcyjnią.

Strategia może wydatnie przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności gminy na rynku lokalnym i nie tylko. Jest też podstawowym dokumentem wymaganym przy ubieganiu się o środki pomocowe z Unii Europejskiej w ramach funduszy przedakcesyjnych i funduszy strukturalnych, a będzie również konieczna przy ubieganiu się o krajowe środki na tzw. politykę regionalną. Zgodnie z zasadą programowania, tylko te inwestycje będą mogły ubiegać się o wsparcie, których zasadność i potrzeba została potwierdzona umiejscowieniem w logicznym układzie strategii rozwoju gminy.

Metodologia opracowania strategii.

Prace nad tworzoną strategią rozwoju rozpoczęliśmy od poznania gminy, jej mieszkańców, warunków przyrodniczych, nieruchomości, infrastruktury technicznej i społecznej, przedsiębiorstw i przedsiębiorców. Analizą objęliśmy także gminny rynek pracy, sytuację w handlu i usługach oraz wszelkie inne okoliczności, które mają wpływ na kondycję materialną mieszkańców obszarów wiejskich.

Przy budowie strategii rozwoju dokonaliśmy wyboru optymalnego zestawu instrumentów, których zastosowanie pozwoliło nam na uwzględnienie następujących, szczegółowych zasad:

- zasada programowania działań, rozumianych jako wymóg istnienia długofalowej, skoordynowanej polityki planistycznej, eliminującej podejmowanie działań intuicyjnych,
- zasada spójności z polityką makroekonomiczną i regionalną państwa,
- zasada koncentracji środków / z funduszy własnych oraz zewnętrznych / i celów, które gmina chce osiągnąć - służąca wspieraniu przedsięwzięć mających szansę na realizację,
- zasada komplementarności i „dodatkowości” środków, które mają wspierać i uzupełniać, a nie zastępować zasoby własne podmiotów,
- zasada monitorowania i oceny realizowanych projektów.

Tworząc strategię rozwoju gminy dostosowaną do warunków, zasobów, potrzeb, a nawet gustów jej mieszkańców, kierowaliśmy się zasadą tzw. „szycia na miarę”. Przyjęliśmy również założenie, że efektywność stosowanych instrumentów będzie zależała w dużej mierze od sprawności zarządzania gminą efektywnością pozyskiwania dodatkowych środków finansowych oraz koordynacji działań.

Rolą władz gminy jest dostrzeżenie i wykorzystanie szans, które pojawiają się w określonym miejscu i czasie, a które - jeżeli nie zostaną podjęte - znikną. Dlatego też strategia rozwoju wskazuje zestaw szans, jakie stoją przed gminą oraz katalog miejscowych warunków, które należy spełnić, by szanse te mogły zostać wykorzystane.

I. OPIS STANU ISTNIEJĄCEGO.

1. Charakterystyka obszaru.

Wysoczyzna Drohiczyńska rozciągająca się pomiędzy Bugiem i Nurcem leży na obszarze Niziny Północnopodlaskiej, granicznej jednostki fizycznogeograficznej zaliczającej się pod względem klimatycznym, geobotanicznym i geologicznym do Europy Wschodniej, natomiast geomorfologicznie będącej przedłużeniem Nizin Środkowopolskich. Jest to kraina rolniczo - leśna, a jej głównymi miastami są historyczne ośrodki Siemiatycze /ok.15 tys. mieszkańców/, Drohiczyn - historyczna stolica Podlasia - /ok. 2,2 tys. mieszkańców/ i Ciechanowiec /ok. 4,8 tys. mieszkańców/.

Gęste zaludnienie i zagospodarowanie typowo rolnicze zachodniej jej części sprawiły, że tam lesistość terenu jest niewielka. Przeważają drzewostany sosnowe z domieszką drzew liściastych. Zwierozstan reprezentują dość pospolite gatunki jak: jeleń, sarna, dzik, lis, zając i inne oraz obfitujące w Bugu gatunki ryb. Na ogół niezłe gleby sprawiają że jest to kraina rolnicza, zasiedlona przez potomków mazowieckiej drobnej szlachty zagrodowej.

Pierwsze ślady osadnictwa na tych terenach datują się na ok. 6,5 tys. lat p.n.e. Stanowiska z tego okresu odkryto w Stochach Annapolskich i Stochach Ogrodzkich. Młodsze znaleziska na terenie Drohiczyzna pochodzą z okresu brązu i żelaza.

Opisywane tereny przez kilkaset lat stanowiły administracyjne pogranicze Mazowsza i Podlasia. Od wczesnego średniowiecza zmieniały przynależność państwową podlegając piastom polskim lub książętom ruskim. Od północy często najeżdżali ją Jaćwingowie. Osadnictwo mazowieckie posuwające się wzdłuż linii Bugu dotarło do rzeki Nurzec, która przez dłuższy czas stanowiła mazowiecko - ruską linię graniczną. Drohiczyn był wówczas grodem ruskim uzależnionym w 1047 roku od księcia kijowskiego Jarosława Mądrego.

Rola Drohiczyzna jako ośrodka miejskiego wzrastała w XII wieku stopniowo, aż do 1181 roku , kiedy to stał się on przejściowo stolicą samodzielnego księstwa. W 1192 roku gród zajął Kazimierz Sprawiedliwy, od 1230 roku pozostawał pod zarządem Konrada Mazowieckiego, od 1238 r. należał do księstwa halicko - włodzimierskiego. W roku 1253 Drohiczyn był miejscem koronacji księcia halicko - włodzimierskiego Daniela Romanowicza na króla Rusi.

Trwająca od 2 połowy XII wieku ekspansja litewska przyniosła wyniszczające najazdy i w efekcie wyludnienie pogranicza mazowiecko - ruskiego. Dopiero po małżeństwie księcia mazowieckiego Janusza z litewską księżniczką Danutą /1376 r./ oraz po unii w Krewie / 1385 r./ wojny ustały. W 1391 r. król Władysław Jagiełło nadał ziemię drohicką księciu mazowieckiemu i wówczas rozpoczął się ponowny napływ osadników z Mazowsza, wśród których dominowało drobne rycerstwo otrzymujące niewielkie nadania.

Po unii horodelskiej w 1413 r. ziemia drohicką przeszła w ręce litewskie wchodząc w skład województwa trockiego. Próby jej odzyskania przez książąt mazowieckich w XV wieku nie powiodły się, a wytyczona wówczas granica do 1569 roku pozostawała granicą państwową pomiędzy Polską i Litwą a później pomiędzy województwami mazowieckim i podlaskim.

W roku 1520 z terenów województwa trockiego wydzielono tereny przygraniczne i nazwano je **Podlasiem /pod Lachami/**. Po unii lubelskiej w 1569 r. województwo podlaskie wcielono w skład prowincji małopolskiej ziem Korony. Podlasie jako obszar przygraniczny było miejscem przenikania się narodowości i wyznań. Głównymi grupami narodowościowymi byli tu Polacy, Rusini i Żydzi, obok nich osiedlani byli tu Tatarzy, Niemcy a nawet Szkoci.

Rozwój gospodarczy i kulturalny regionu , który nastąpił w XVI wieku trwał do połowy XVII wieku Liczne przemarsze wojsk, bitwy i rozboje w okresie „potopu” szwedzkiego spowodowały upadek gospodarczy Mazowsza i Podlasia. Częste w tym czasie epidemie spowodowały znaczne zmniejszenie się liczby ludności. Znacznie wówczas podupadł Drohiczyn. Ponowne ożywienie gospodarcze nastąpiło w XVIII wieku, kiedy to pod rządami Anny z Sapiehów Jabłonowskiej zaczęły się szybko rozwijać Siemiatycze.

W okresie zaborów w 1875 roku ziemia drohicką znalazła się w departamencie białostockim Prus Nowowschodnich, a po klęsce Prus i pokoju w Tylży - w obwodzie białostockim guberni grodzieńskiej. Walki narodowowyzwoleńcze w okresie powstania styczniowego pozostawiły tu swoje ślady. Po przegranej powstańców pod dowództwem Władysława Cichorskiego „Zameczka” Siemiatycze zostały przez Rosjan zrabowane i spalone.

W latach 1939 - 1941 teren ziemi drohickiej znalazł się pod okupacją sowiecką a po roku 1941 pod okupacją niemiecką. W czasie II wojny światowej Drohiczyn utracił 62 % swojej zabudowy, a Siemiatycze utraciło 25 % zabudowy i 65 % mieszkańców, głównie narodowości żydowskiej, wymordowanej w 1942 r. w obozie zagłady w Treblince. W latach wojny aktywnie działał tu ruch oporu, głównie w strukturach ZWZ a później AK. Także po zakończeniu wojny antykomunistyczne podziemie toczyło na Podlasiu potyczki z NKWD i SB aż do 1956 roku.

Po zakończeniu wojny ziemia drohicka znalazła się ponownie w obrębie powiatu bielskiego województwa białostockiego, a w 1952 roku w nowoutworzonym powiecie siemiatyckim. Odbudowa ze zniszczeń wojennych i rozbudowa przemysłu nieco zmieniły obraz gospodarki regionu. Dominującym czynnikiem pozostało tu jednak rolnictwo gospodarujące na nienajlepszych glebach, a podstawową gałęzią przemysłu jest przetwórstwo rolno - spożywcze.

2. Ogólna charakterystyka gminy Perlejewo.

Ziemia perlejewska ma także ciekawą i pełną tajemnic historię. Zgodnie z informacjami jakie znajdujemy w Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego i Innych Krajów Słowiańskich na obszarze gminy (Twarogi Ruskie i Miodusy Pokrzywne) znajdowały się cmentarzyska jaćwieskie, co jest dowodem na to, że przebywali tam Jaćwingowie.

Najstarsze wzmianki dotyczące Perlejewa pochodzą z 1407 r. i są związane z kościołem wybudowanym przez braci Leszczyńskich. W 1418r. Wielki Książę Witold oddał wieś Perlejewo Janowi Białoskór herbu Abdank, a w 1473r. dziedzicem ziem perlejewskich był Paweł Durs. W XVII wieku Perlejewo stanowiło własność Niewiarowskich, następnie Godlewskich, a od 1705r. Ciecierskich, w posiadaniu których zostało do schyłku XIX stulecia.

Obecny kościół murowany budowany był w latach 1860 - 1883. Z parafią związane są też początki szkolnictwa. Wg spisu parafialnego z 1884 roku parafia perlejewska „miała 29 wsi, a w nich 531 dymów, 1656 mężczyzn i 1583 kobiet. Mieszkańcy parafii zajmowali się głównie gospodarstwem rolnem, z którego zbywające produkty wywozili na sprzedaż do miast Ciechanowca i Siemiatycz. Z rzemieślników najwięcej tu szewców i kowali, dalej stolarzy; wielu także w czasie wolnym od zajęć gospodarskich trudni się piłowaniem drzewa i budowaniem. Chociaż w Perlejewie jest dogodny lokal na szkołę, to jednak, z niezależnych od parafian przyczyn, nie ma szkoły. Kobiety w zimie przędą wyrabiają piękne płótna, serwety, ręczniki w różny deseń, bawełniane, lniane i konopne, pod względem piękności niewiele ustępujące fabrycznym, a pod względem dobroci przenoszące je, a także dywany wełniane, półsukienka na ubrania kobiece, sukna na męzkie; wyroby swe przeważnie sami na różne kolory farbują. Prócz kościoła w P. i spichrza zbożowego w Stefanowie, żadnych innych murowanych zabudowań w całej parafii nie ma. Wsie parafią pierlejewską składające, zasiedlone są szlachtą od wsi tych nazwiska noszącą.. .w Leszczce najwięcej Leszczyńskich, i teraz Poniatowskich, w Pieczyskach Pieczyscy, w Twarogach Twarowscy, w Olszewie Olszewscy, w Żalach Zalescy, w Boguszach Boguszewscy, w Miodusach Mioduszewscy, w Kosiance Kosińscy, w Żerach Żerowie, w Moczydłach Moczulscy, w Czarkówce Czarkowscy. Od wsi Pierlejewia i Pełchu nie ma rodowych nazwisk”.

Część południowo - wschodnią obecnej gminy tworzyła ówczesna „parafia granieńska” z siedzibą we wsi Granne nad Bugiem. Wg T. Darmochwała wczesnośredniowieczna osada istniała już w XI-XII w. i położona była przy przeprawie traktu wiodącego z Mazowsza przez Grodno na Litwę. Po zniszczeniach lokowana ponownie ok. 1450 r. jako własność Michała Wersztortowicza, łowczego litewskiego. Wieś często zmieniała właścicieli. Od XVIII do poł. XIX w. w rękach Ossolińskich, w XX w. własność Potockich z Rudki. W maju 1943 r. Niemcy rozstrzelali tu 3 osobową rodzinę podejrzaną o współpracę z podziemiem. Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela murowany z lat 1948 - 62. Wyposażenie barokowe i klasycystyczne z XVII-XIX w. Na cmentarzu przykościelnym żeliwny cokół wystawionego w 1876 r., uszkodzonego nagrobka rodziny Pieńkowskich.

Przez Perlejewo przebiegał słynny Wielki Trakt Napoleoński wiodący z Grannego do Brańska, Bielska, Białegostoku i dalej na północny wschód.

2.1. Położenie geograficzne

Gmina Perlejewo znajduje się w południowo-zachodniej części województwa podlaskiego i jest najdalej na zachód wysuniętą gminą powiatu siemiatyckiego. Gmina jak i cały powiat leży w obrębie Wysoczyzny Drohiczyńskiej wchodzącej w skład części polskiej Wysoczyzn Podlasko - Białoruskich.

Wody płynące stanowią zlewnię Bugu wpadającego do Wisły i Bałtyku. Teren gminy znajduje się w południowej części obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski. Powierzchnia gminy wynosi 106,4 km²

2.2. Lokalizacja terytorialna i komunikacja

Gmina Perlejewo położona jest w zachodniej części powiatu siemiatyckiego i sąsiaduje:

- od strony północnej z gminą Ciechanowiec,
- od strony wschodniej z gminą Grodzisk,
- od strony południowej z gminą Siemiatycze,
- od strony południowo - zachodniej przez rzekę Bug z gminami Jabłonna Lacka i Sterdyń powiatu Sokółów Podlaski.

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 690 Siemiatycze - Łomża z rozwidleniem w Ciechanowcu w kierunku Warszawy. Pomimo powyższego gmina położona jest peryferyjnie w stosunku do dużych miast z powodu braku przeprawy na Bugu i możliwości komunikowania się i współpracy z sąsiadami z południa.

Budowa przeprawy na rzece Bug w miejscowości Granne jest niezbędną nie tylko dla rozwoju gminy, ale także ułatwiłaby komunikację mieszkańców Bielska Podlaskiego i okolic z Warszawą.

Podróżujących - niezmotoryzowanych - mieszkańców gminy obsługuje PKS Siemiatycze i Zambrów, zabezpieczając potrzeby w podstawowym zakresie. Gmina nie posiada dostępu do linii kolejowej.

3. Środowisko przyrodnicze.

- *Klimat*

Obszar gminy Perlejewo zaliczany został do „Krainy Nadbużańskiej”, charakteryzującej się najlepszymi warunkami przyrodniczymi dla rolnictwa na terenie byłego województwa białostockiego.

Okres bezprzymrozkowy wynosi średnio 160 dni, a okres wegetacyjny 205 - 207 dni. Średnia roczna suma opadów wynosi 555 mm.

Odnotowuje się tu średnie temperatury powietrza:

-w styczniu	-	-4,0	-	-5,0°C,
-w kwietniu	-	+7,0	-	+8,0° C,
-w lipcu	-	+17,0	-	+18,0° C,
- w październiku	-	+7,0	-	+8,0° C.

Czas trwania pokrywy lodowej na wodach stojących wynosi ponad 60 dni. Niska wilgotność względna powietrza oraz małe prędkości wiatrów, głównie z kierunków zachodnich dopełniają obraz istniejących warunków klimatycznych, które nie stwarzają zasadniczych ograniczeń w rozwoju gminy.

- *Krajobraz*

Wysoczyzna Drohiczyńska, charakteryzująca się powierzchnią łagodnie pofalowaną jest mozaiką zdenudowanej wysoczyzny morenowej i równiny sandrowej. Charakterystyczną cechą krajobrazu wysoczyzny Drohiczyńskiej jest dominowanie - kilkudziesięciometrową stromizną - nad lustrem Bugu i dopływów.

Na terenie gminy Perlejewo występują obszary moren czołowych i dennych oraz równiny sandrowej.

- *Gleby*

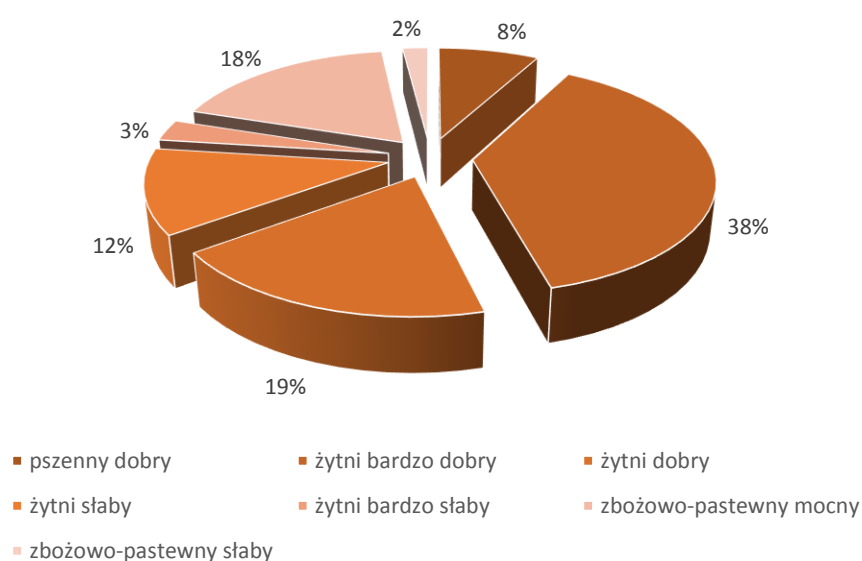
Gleby na terenie gminy zostały wytworzone głównie z glin i piasków czwartorzędowych pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego. Dominują gleby pseudobielicowe wytworzone z piasków gliniastych i gliniasto - piaszczystych na podłożu gliniastym oraz gleby brunatne wylugowane. Sporadycznie występują też gleby piaszczyste, czarne ziemie, mady oraz gleby murszowo - mineralne.

Znaczna część gleb występujących na terenie gminy zwłaszcza w jej wschodniej części charakteryzuje się optymalnym uwilgotnieniem, lekkokwaśnym,

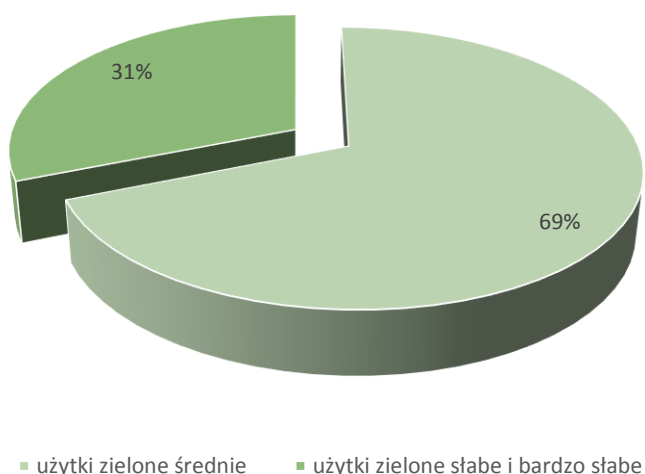
przechodzącym do obojętnego odczynem i korzystnym uziarnieniem. Tereny o okresowym niedoborze wody występują zaś głównie w zachodniej części gminy.

Przydatność rolniczą gleb ilustruje struktura kompleksów glebowych przedstawiona na wykresach nr 1 i 2.

Wykres nr 1. Udział kompleksów glebowych w ogólnej powierzchni gruntów ornych.



Wykres nr 2. Udział kompleksów glebowych w ogólnej powierzchni użytków zielonych.



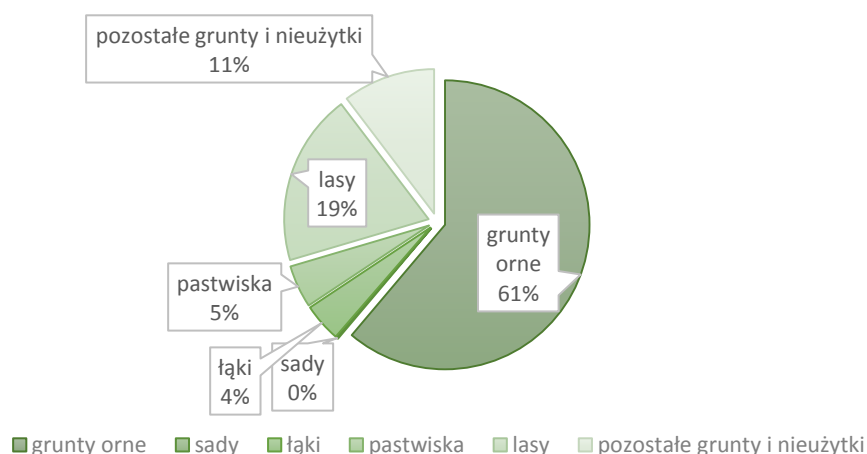
- *Region geobotaniczny*

Okręg geobotaniczny Siemiatycko - Brański krainy Północnopodlaskiej prowincji Środkowoeuropejskiej, obejmujący teren gminy, z charakterystycznym krajobrazem borów mieszanych i grądów znajduje się poza naturalnym zasięgiem występowania buka europejskiego, lipy szerokolistnej, jarząbu szwedzkiego, świerka i jawora.

- *Użytkowanie gruntów*

Struktura użytkowania gruntów - przedstawiona na wykresie nr 3 - na przestrzeni ostatnich uległa zmianom. Struktura zagospodarowania gruntów gminy świadczy o jej rolniczym charakterze. Użytki rolne stanowią 72 % udziału w ogólnej powierzchni gminy. W 2005 r. lasy zajmowały powierzchnię 2044 ha, tj. około 19,2 % ogólnej powierzchni gminy. W roku 2013 powierzchnia ta została zwiększona i wynosiła 2134,74, co stanowiło 20,3 % lesistości gminy. W strukturze własności dominują lasy prywatne – 1847 ha (86,5 % ogółu), a pozostałe 287,74 ha należą do Nadleśnictwa Rudka.

Wykres nr 3: Struktura użytkowania gruntów w gminie Perlejewo w 2015 r.



- *Ochrona przyrody*

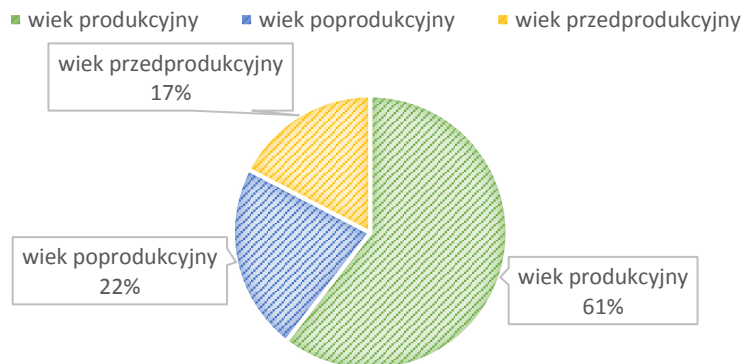
Na terenie gminy jedynym obszarem prawnie chronionym jest sąsiadujący z rzeką Bug południowo - zachodni fragment gminy /pas nadbużański/ ustanowiony Uchwałą WRN w Łomży z dnia 27.04.1982 r. obszarem chronionego krajobrazu. Obszar ten zajmuje powierzchnię 851,7 ha co stanowi 8% ogólnej powierzchni Gminy Perlejewo. Na terenie gminy znajdują się trzy pomniki przyrody.

4. Potencjał demograficzny i rynek pracy.

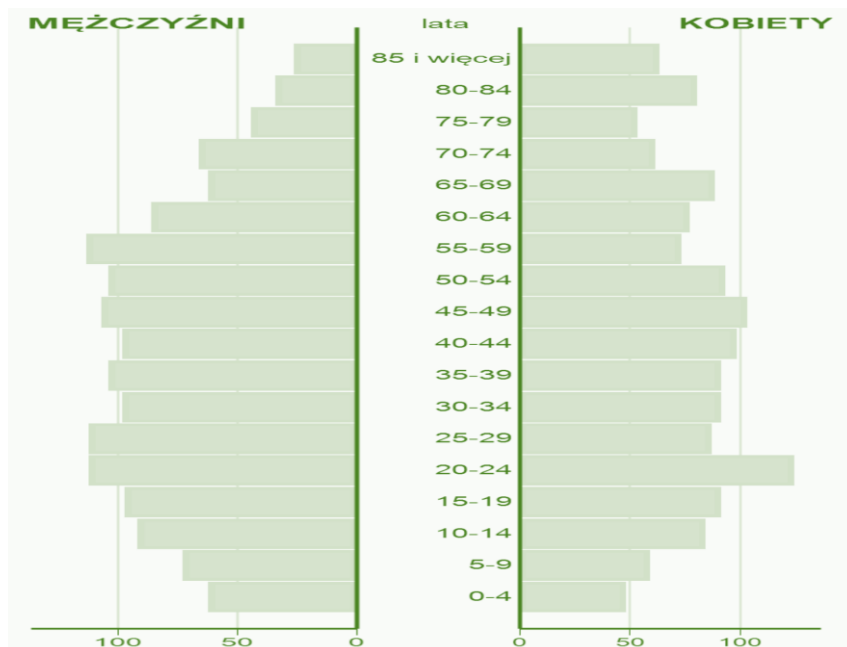
4.1. Demografia

Na terenie gminy Perlejewo na pobyt stały były zameldowane 3088 osoby /wg stanu na 31. XII. 2014 r./ . Faktycznie zaś /wg US w Białymstoku/ w tym samym czasie przebywało na stałe na terenie gminy 2954 osób. Pozostali przebywali czasowo poza terenem gminy bądź to ucząc się w szkołach ponadpodstawowych, bądź w celach zarobkowych. Strukturę mieszkańców gminy wg ekonomicznych grup wiekowych oraz strukturę wiekową wg płci ilustrują wykresy 4 i 5.

Wykres nr 4: Struktura mieszkańców gminy Perlejewo wg ekonomicznych grup ludności



Wykres nr 5: Liczba mieszkańców gminy Perlejewo wg płci i wieku w 2014 r



Zwraca uwagę niedobór kobiet w wieku produkcyjnym , co stwarza sytuację braku partnerek życiowych dla rolników, sytuację zauważalną na przeważającym obszarze wsi polskiej.

4.2. Rynek pracy

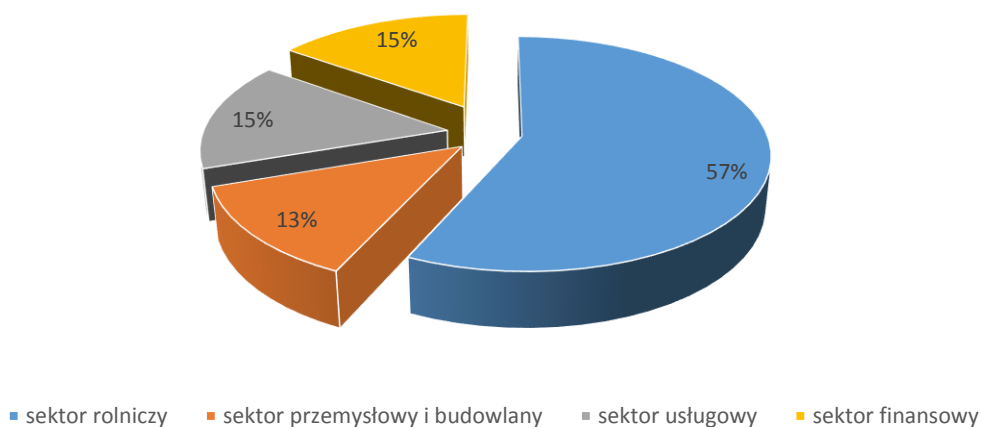
- *Miejsca pracy i zatrudnienie*

Gminny rynek pracy oferował w 2015 roku zatrudnienie dla 101 osób. Kobiety stanowiły 47,8% wszystkich pracujących ogółem, mężczyźni zaś 52,2%. . Większość zatrudnionych znajduje pracę w zakładach zatrudniających od 5 do 20 pracowników. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Perlejewo wynosi 3220,48 , co odpowiada 77,6 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

- *Aktywność zawodowa i bezrobocie*

Bezrobocie rejestrowane w gminie Perlejewo w roku 2015 wynosiło 6,1% (6,1% wśród kobiet i 6,2% wśród mężczyzn). Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Perlejewo 35 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 13 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy.

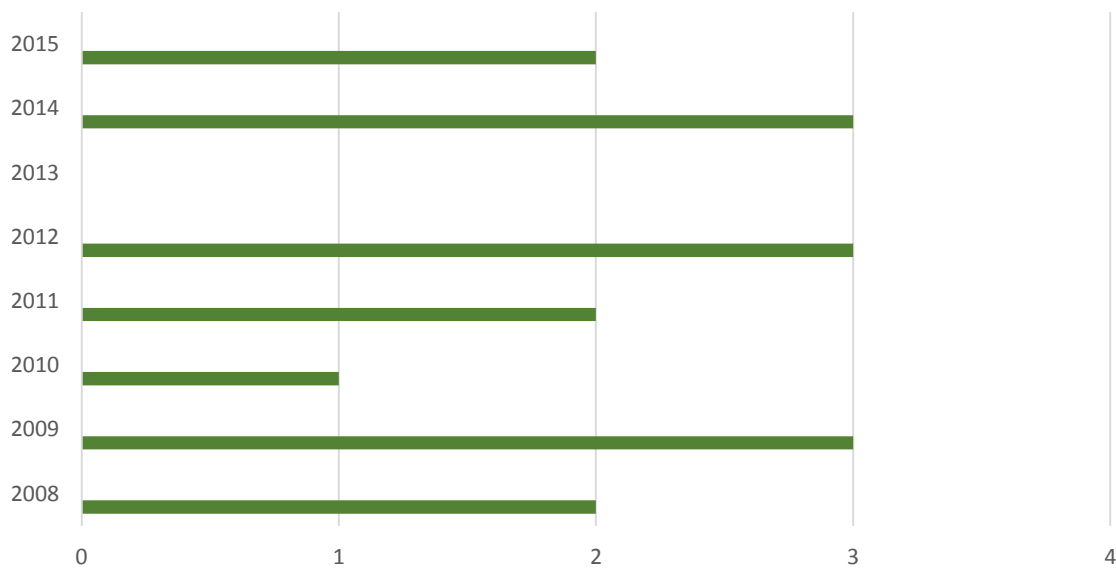
Wykres nr 6: Aktywność zawodowa ludności w gminie Perlejewo w rozbiciu na poszczególne sektory



4.3. Zasoby mieszkaniowe

Ludność gminy dysponuje 1027 mieszkaniami, głównie w indywidualnym budownictwie wiejskim. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosi 100,3 m², zaś przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę 34,9m². Powierzchnia użytkowa wszystkich mieszkań wynosi 103 047 m².

Wykres nr 7: Liczba mieszkań indywidualnych oddanych do użytku w latach 2008 - 2015



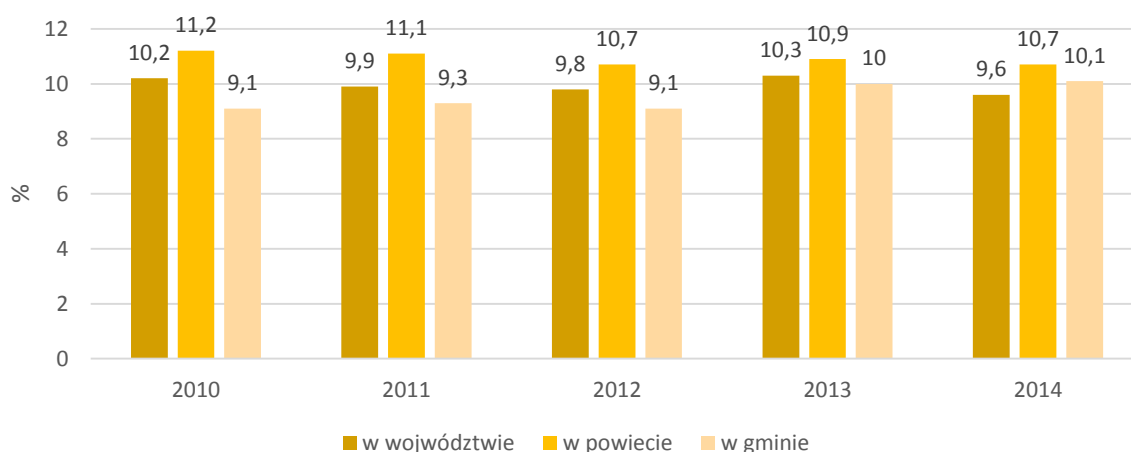
5. Infrastruktura społeczna.

5.1. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.

Ochroną zdrowia mieszkańców gminy zajmuje się lekarz rodzinny i stomatolog. Pomocą służą im trzy pielęgniarki. Wymieniony personel dysponuje dwoma gabinetami lekarskimi w Gminnym Ośrodku Zdrowia. Na terenie gminy znajduje się także punkt apteczny.

Opiekę społeczną dla osób najbardziej potrzebujących świadczą cztery osoby zatrudnione w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Opiekują się one 82 rodzinami. W 2015 roku GOPS przydzielił 14522 świadczenia, z których skorzystało 142 osób.

Wykres nr 8: Udział osób korzystających ze środowiskowej opieki społecznej w ludności ogółem



5.2. Edukacja i wychowanie.

Na terenie Gminy znajdują się Punkt Przedszkolny, do którego uczęszcza 12 dzieci w wieku 3 lat. Gmina oferuje mieszkańcom także możliwość nauki dzieci na poziomie podstawowym zatrudniając 22 nauczycieli. Obecnie do szkoły podstawowej uczęszcza 177 uczniów.

Młodzież po ukończeniu szkoły podstawowej może uczyć się w gimnazjum, w którym zatrudnionych jest 11 nauczycieli a do którego uczęszcza 98 uczniów. Na terenie gminy brak jest możliwości kontynuowania nauki w szkołach ponadgimnazjalnych. /wg stanu na 31. XII. 2015 r./.

Wykres nr 9: Liczba uczniów w poszczególnych klasach w roku 2015



5.3. Kultura, sport i wypoczynek.

Rozpowszechnianiem kultury zajmuje się jedna placówka biblioteczna dysponująca liczbą 9967 woluminów. Z biblioteki korzysta ok. 197 osób. Ilość wypożyczanych księgozbiorów na jednego czytelnika w woluminach wynosi 29. Na terenie gminy znajduje się również Nadbużańskie Centrum Turystyczne w miejscowości Granne, przyciągające turystów. Dla młodzieży szkolnej oraz mieszkańców wsi udostępnione jest jedno boisko szkolne oraz hala sportowa w miejscowości Perlejewo.

Atrakcją letnią w gminie na pewno są dziewicze tereny przybrzeżne rzeki Bug. W miejscach, gdzie dolina rzeki jest szeroka występują starorzecza porośnięte gęsto roślinnością wodną i szuwarami na obrzeżach.

Gmina proponuje turystom:

- szlak wodny /odcinek 12 km rzeką Bug na terenie gminy/ oraz w pobliżu szlak pieszy lub rowerowy na trasie Drohiczyn - Granne -Zuzela
- drugim szlakiem pieszym lub rowerowym jest trasa Ciechanowiec - Granne - Żuzela, traktem napoleońsko -nadbużańskim liczącym 70km.

5.4. Obiekty kultu religijnego i ochrony konserwatorskiej.

Zabytkami godnymi obejrzenia w gminie są:

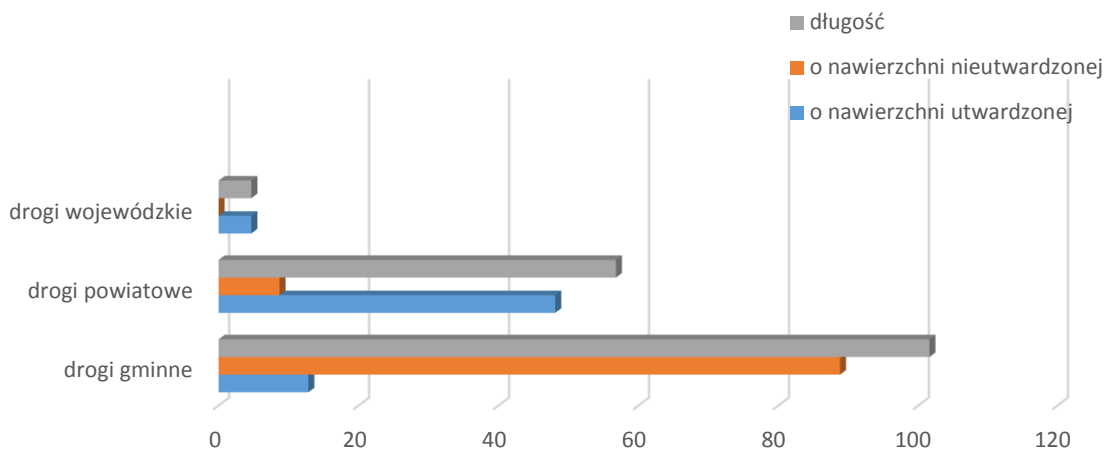
- neogotycki kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Perlejewie /1860-1883/,
- budynek drewniany starej plebanii,
- kościół pw. Świętego Jana Chrzciciela w miejscowości Granne,
- trzy przydrożne kapliczki we wsi Twarogi Lackie,
- zespół zabudowań dworskich w Wiktorowie,

6. Infrastruktura techniczna

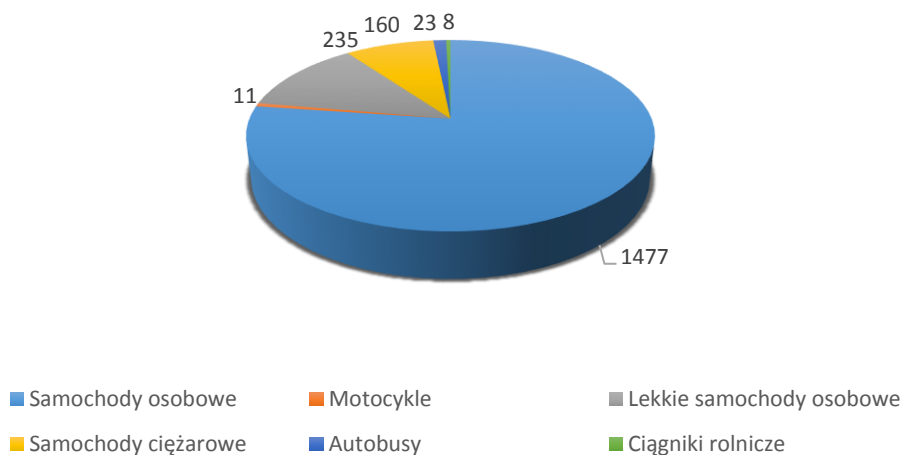
6.1. Drogi.

Przez teren gminy przebiega odcinek drogi wojewódzkiej nr 690 o długości 4,675km. Ponadto mieszkańcy posiadają możliwość korzystania z sieci dróg powiatowych i gminnych o łącznej długości 158,399 km, o różnym, najczęściej niewystarczającym standardzie i stanie technicznym. Długość dróg oraz ich standard ilustruje wykres nr 7, a natężenie ruchu na odcinkach drogi wojewódzkiej wykres nr 8.

Wykres nr 10: Długość dróg na terenie gminy Perlejewo oraz ich standard



Wykres nr 11: Natężenie ruchu na odcinku drogi nr 690 przebiegającej przez teren gminy Perlejewo w rozbiciu na poszczególne środki komunikacji



6.2. Wodociągi i kanalizacja.

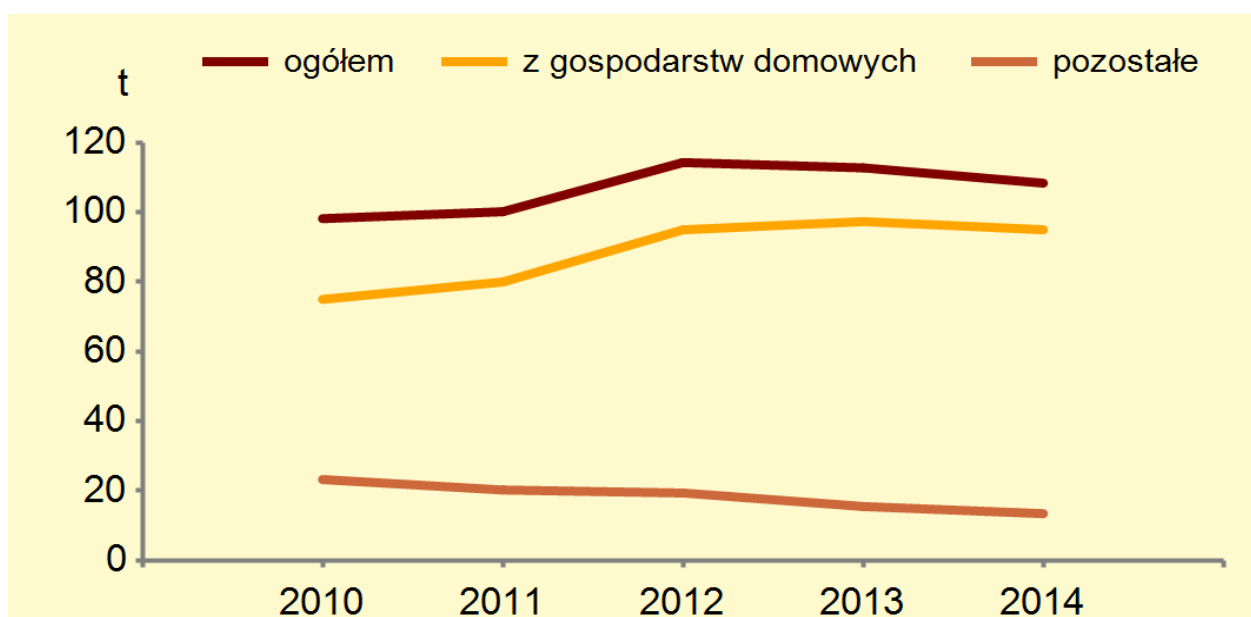
Na koniec roku 2015 gmina posiadała 92,792 km czynnej sieci wodociągowej, z której korzystało 2304 mieszkańców. Rozbudowa sieci w latach 1999 - 2013 pozwoliła na zaopatrzenie w wodę z wodociągów 80% gospodarstw. Zwodociągowane są 32 miejscowości. Pozostałe 20% gospodarstw posiada możliwości korzystania z sieci wodociągowej. Tylko Wiktorowo i część kolonii Leszczki Dużej nie ma możliwości przyłączenia do wodociągu. Podłączonych do sieci w 2015 roku było 77,5% budynków, zaś 78,0% ludności korzystało z wodociągu. Zużycie wody na jednego mieszkańca wynosiło 64,1m³/rok. Woda dostarczana gospodarstwom wynosi 189,3 dam³. Istnieje 2 stacje uzdatniania wody w Perlejewie i Moczydłach-Pszczółkach. W 2010 roku zmodernizowano ujęcie wody i SUW w Perlejewie, wyposażając je w zbiorniki wyrównawcze i agregat prądotwórczy, co pozwala na niezawodne zaopatrzenie w wodę. Pilnej modernizacji wymaga stacja uzdatniania wody i ujęcie w Moczydłach-Pszczółkach. Planowana ona jest w okresie 2017 - 2020.

Gmina nie posiada oczyszczalni ścieków. W roku 2014 na terenie Gminy Perlejewo mieściło się 590 zbiorników bezodpływowych i 16 oczyszczalni przydomowych, odpowiedzialnych za gromadzenie nieczystości ciekłych. Ponadto 719 gospodarstw posiada ustępy splukiwalne, 672 gospodarstwa posiada łazienki a 507 instalacje centralnego ogrzewania.

6.3. Gospodarka odpadami.

Na terenie Gminy znajdują się wysypisko śmieci na terenie bazy SKR. Przyjmowane są tam odpady wielkogabarytowe i selektywne. Wywóz opadów deklaruje 658 gospodarstw, obejmująca ludzi na stałe zamieszkałych na terenie gminy jak i ludzi przebywających czasowo.

Wykres nr 12: Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku



6.4. Pozostała infrastruktura.

- *Elektroenergetyka.*

Wszystkie - poza jednym wyjątkiem - gospodarstwa na terenie gminy posiadają dostęp do energii elektrycznej. Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego 1996 zaopatrzenie w sieć elektryczną o napięciu 380 V posiada 649 gospodarstw rolnych, a doprowadzoną sieć o napięciu 220 V 106 gospodarstw, z których jedynie 18 postuluje potrzebę zwiększenia mocy. Jednakże stan techniczny sieci oraz urządzeń transformatorowych w celu zabezpieczenia zwiększonych dostaw energii oraz zmniejszenia awaryjności dostaw wymaga modernizacji i remontów.

- **Gazownictwo**

Większość gospodarstw rolnych korzysta z gazu butlowego. Pozostałe gospodarstwa nie korzystają z gazu jako źródła energii. Na terenie Gminy nie ma sieci gazowej, a PSG sp. z o.o. Oddział w Warszawie nie ma planów gazyfikacji gminy Perlejewo w najbliższym czasie.

- **Ciepłownictwo**

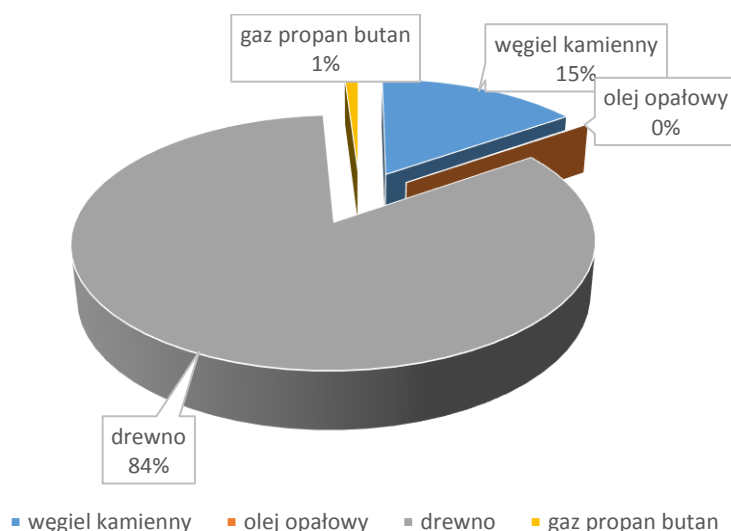
Na terenie gminy Perlejewo brak centralnego systemu ciepłowniczego. Zaopatrzenie gminy w ciepło oparte jest na indywidualnych systemach grzewczych, opartych głównie na paliwie stałym. Powszechność wykorzystywania paliw stałych, w tym węgla kamiennego i drewna, wynika z ich atrakcyjnej ceny w stosunku do innych paliw oferowanych na rynku oraz z wysoką dostępnością na rynku.

Na terenie gminy ciepło wytwarzają kotłownie komunalne w szkołach i obiektach użyteczności publicznej oraz kotłownie zakładów pracy.

Liczba pracujących kotłowni wynosi:

- na paliwa stałe - 5 kotłowni węglowych,
- na paliwa płynne - 4 kotłownie olejowe.

Wykres nr 13: Zużycie poszczególnych paliw w gospodarstwach domowych gminy Perlejewo w Mg/rok



- *Telekomunikacja*

Na terenie gminy dostęp do telefonu stacjonarnego w miejscu zamieszkania posiada większość gospodarstw rolnych. Pozostałe gospodarstwa korzystają z usług dostawców telefonii komórkowej. W 2015r. Gmina Perlejewo w partnerstwie z 12 gminami zrealizowała projekt pn. „Budowa Nadbużańskiej Szerokopasmowej Sieci Dystrybucyjnej - realizacja I i II etapu” w ramach której na terenie Gminy Perlejewo wybudowano 49,551 km światłowodu, 6 punktów aktywnych, 24 punkty pasywne, 39 punktów hotspot oraz 2 stacje bazowe. W chwili obecnej operatorzy infrastruktury oferują usługi dostępu do Internetu szerokopasmowego na terenie całej gminy wykorzystując technologie radiową. W perspektywie najbliższych lat planowana jest rozbudowa nowej infrastruktury o „ostatnią milę”. Na terenie gminy zlokalizowany jest również punkt dystrybucyjny Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej wybudowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej.

7. Rolnictwo.

7.1. Grunty i zasiewy.

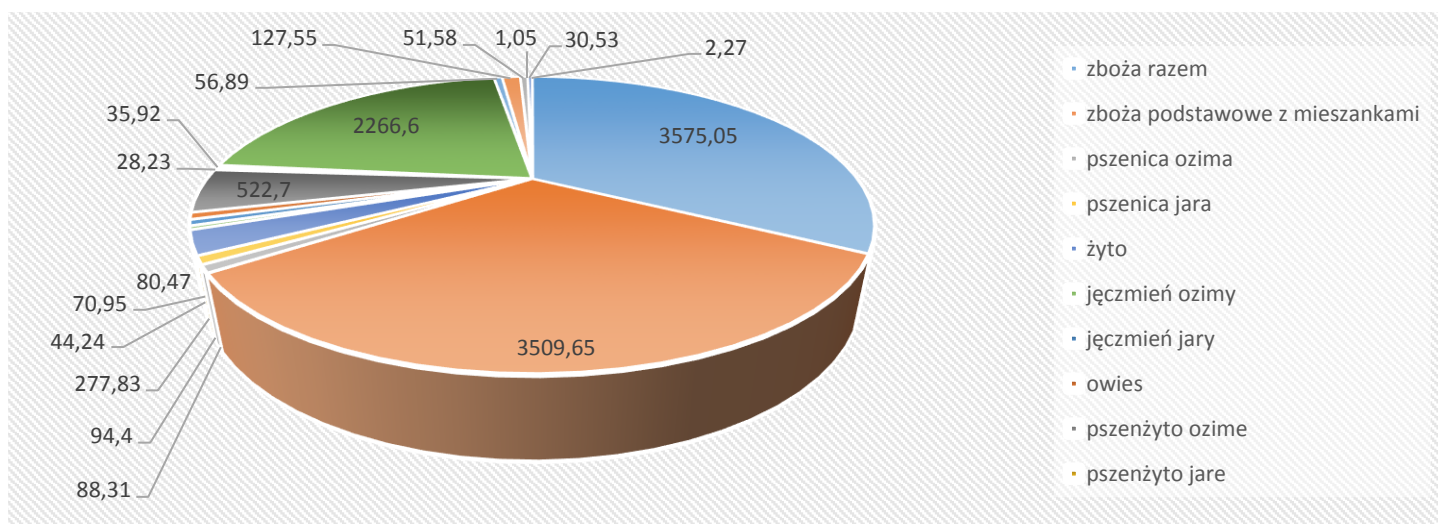
Na terenie gminy, wg Powszechnego Spisu Rolnego 2010, użytki rolne zajmowały powierzchnię 7479,40 ha. Grunty orne zajmowały 6236,70ha, z czego pod zasiewami było 4994 ha, a użytki zielone 1242,70 ha. Strukturę użytków rolnych w gminie przedstawia wykres nr 9.

Wykres nr 14: Struktura użytków rolnych na terenie gminy Perlejewo wg PSR 2010



Na gruntach ornym uprawia się głównie zboża, których łączna powierzchnia zasiewów w 2010 r wynosiła 3.509,65 ha, ziemniaki - 1064 ha. Wśród zbóż dominowały zboża ekstensywne — mieszanki zbożowe - 1590 ha, żyto - 988 ha oraz owies - 287 ha, które stanowiły 76 % ich powierzchni. Niewiele uprawia się warzyw, okopowych pastewnych oraz roślin przemysłowych. Strukturę zasiewów w gminie ilustruje wykres nr 10.

Wykres nr 15: Struktura zasiewów na gruntach ornym w gminie Perlejewo wg PSR 2010 w ha



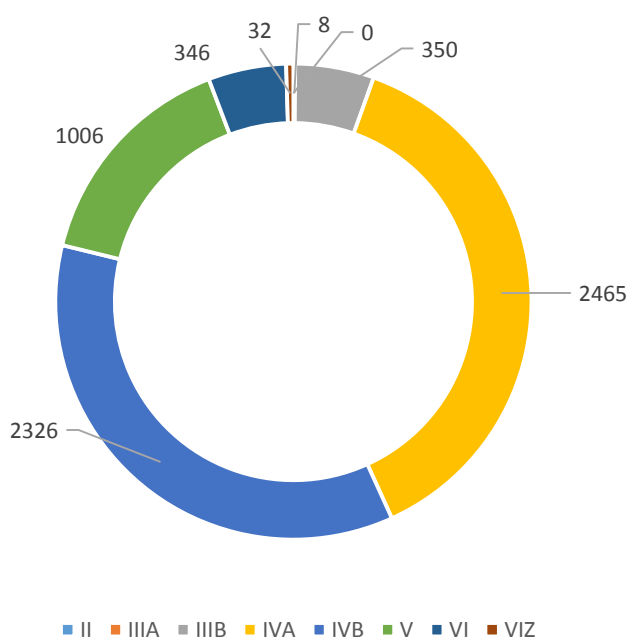
Gospodarstwa rolne.

Struktura zagospodarowania gruntów gminy świadczy o jej rolniczym charakterze. Użytki rolne stanowią 72 % udziału w ogólnej powierzchni gminy, co jest wysokim wskaźnikiem świadczącym o potencjale rolniczym gminy.

Obszar gminy cechują na ogół sprzyjające warunki przyrodnicze do produkcji rolnej. Obok łagodnego i równomiernego ukształtowania powierzchni ziemi decyduje o tym stosunkowo wysoka przydatność rolnicza gleb oraz korzystne stosunki wodne. Najlepsze jakościowo gleby występują w części wschodniej gminy. W części środkowej i zachodniej występują gleby nieco niższych klas bonitacyjnych.

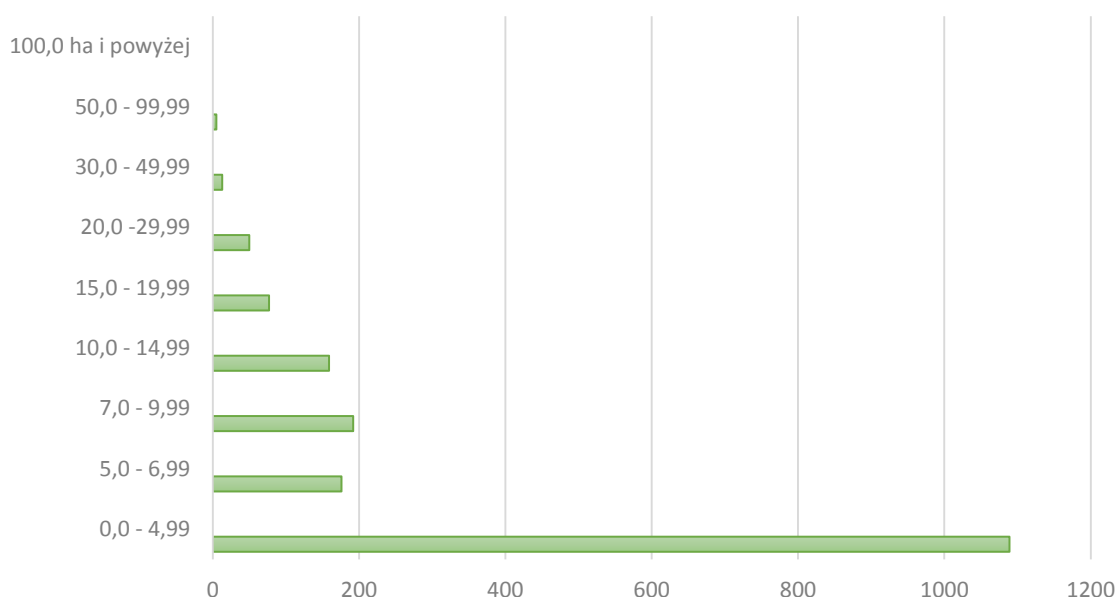
Według wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (uwzględniając jakość gleb, agroklimat, warunki wodne oraz rzeźbę terenu) gmina Perlejewo zajmuje po gminie Drohiczyn i Grodzisk dość wysokie miejsce na tle innych gmin powiatu siemiatyckiego. Oznacza to, że w gminie są korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa, a jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi tu 66,4, w całym powiecie siemiatyckim 60,6, natomiast w województwie podlaskim 55,0.

Wykres nr 16: Klasy bonitacyjne gruntów ornych w Gminie Perlejewo/ w ha/



Zgodnie z przeprowadzonym w 2010 r. Powszechnym Spisem Rolnym, na terenie gminy Perlejewo w 2010r. zarejestrowanych było 623 gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą. W użytkowaniu indywidualnych gospodarstw rolnych znajdowało się 7621,61ha użytków rolnych. Na 1 gospodarstwo rolne przypada więc średnio 12,2 ha użytków rolnych. Od lat obserwuje się scalanie gruntów i powiększanie areалу indywidualnych gospodarstw.

Wykres nr 17: Liczba gospodarstw wg powierzchni



Produkcja zwierzęca przeważa w połowie gospodarstw rolnych, a mieszany kierunek produkcji dominuje u 30 % gospodarstw. W produkcji zwierzęcej przeważa chów bydła mlecznego, z którego dochody są głównym źródłem utrzymania rolników. Wszystkie gospodarstwa rolne w gminie stanowią źródło utrzymania użytkownika i jego rodziny, a większość /90 %/ gospodarstw stanowi jego źródło podstawowe.

Przeważającą grupę gospodarstw /76%/ zamieszkuje rodziny wielopokoleniowe, jednakże jest także grupa /38 %/ gospodarstw prowadzonych przez rolników dorosłych bez członków rodzin do lat 25 oraz 65 gospodarstw /8,6 %/ prowadzonych wyłącznie przez emerytów i rencistów.

7.3. Poziom produkcji rolnej.

Produkcja roślinna

Pomimo relatywnie korzystnych warunków wodnych użytki rolne na terenie gminy wymagają wyposażenia w melioracyjne urządzenia odwadniające. Użytkownicy gospodarstw na terenie gminy w 2010 roku uzyskali plony:

- pszenicy ozimej - 26 q/ha,
- pszenicy jarej - 24 q/ha,
- żyta -21q/ha,
- owsa - 20q/ha,
- jęczmienia jarego - 23 q/ha,
- pszenżyta - 28q/ha,
- mieszanek zbożowych - 22 q/ha,
- ziemniaków -160 q/ha,
- buraków cukrowych - 280 q/ha.

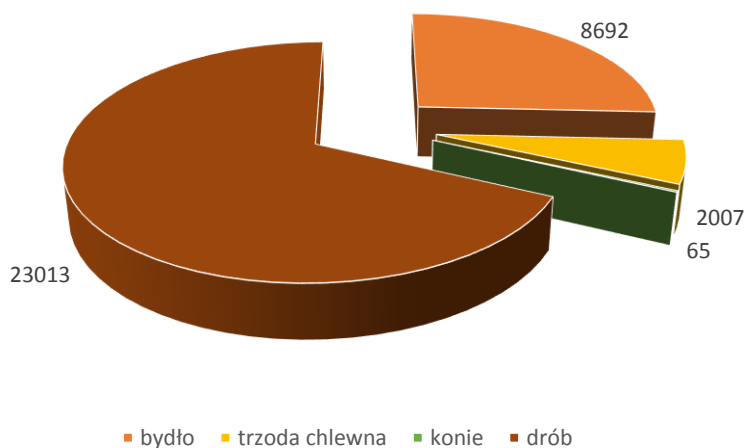
W porównaniu do plonów uzyskiwanych na początku lat osiemdziesiątych plony zbóż i buraków cukrowych wzrosły nieznacznie bo o około 10 %, natomiast plony ziemniaków zmniejszyły się o około 20 %.

W roku bieżącym szacuje się uzyskanie klęskowo niskich /niższych o 33%/ plonów zbóż i roślin pastewnych spowodowanych szkodami mrozowymi oraz długotrwałą wiosenną suszą.

Produkcja zwierzęca

Rolnicy utrzymywali w 2010 r /wg PSR/ 8692 szt. bydła w tym 4692 szt. krów. Pogłowie tych zwierząt w ciągu poprzedzających spis piętnastu lat uległo wzrostowi. Pogłowie trzody chlewnej wynosiło w roku 2010 - 2007 szt., koni - 65 szt., co obrazuje tendencję malejącą.

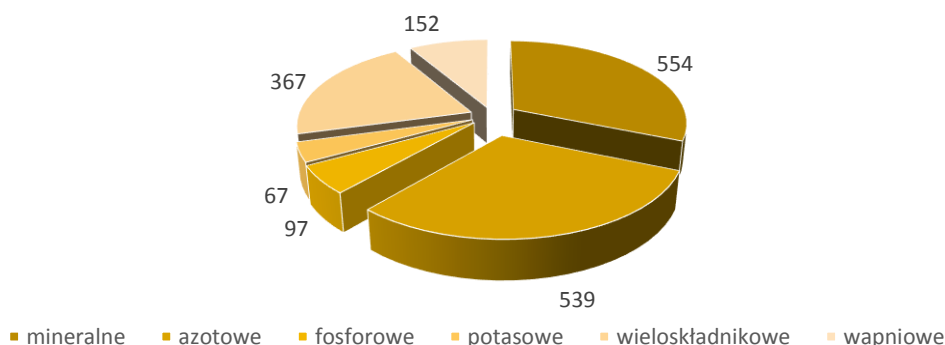
Wykres nr 18: Pogłowie zwierząt gospodarskich w gminie Perlejewo wg PSR 2010 w sztukach



Według danych PSR 2010 ilość gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie wynosiła 463, zaś pogłowie zwierząt gospodarskich w sztukach dużych wynosiło 7695.

Trudna sytuacja ekonomiczna rolników wywiera wpływ na zużycie środków produkcji, a zwłaszcza nawozów mineralnych, środków ochrony roślin oraz nośników postępu biologicznego. Stan taki prowadzi do degradacji zasobów /wyjałowienia gleby, rozprzestrzeniania się chorób i szkodników, spadku plonów i wydajności zwierząt gospodarskich/, ale też sugeruje, iż rolnictwo w gminie Perlejewo produkuje żywność w zasadzie zdrową

Wykres nr 19: Gospodarstwa stosujące nawozy mineralne i wapniowe wg PSR 2010



8. Sieć handlowo-usługowa i baza turystyczna.

8.1. Sieć handlowo-usługowa.

Sieć handlowo - usługowa na terenie gminy Perlejewo dostosowana jest w zasadzie do potrzeb obsługi miejscowej ludności Ponadto w dziale hotele i restauracje zarejestrowane są dwa podmioty gospodarcze prowadzące działalność gastronomiczną.

8.2. Baza turystyczna.

Na terenie gminy działalność w zakresie agroturystyki prowadzą trzy osoby. Na podstawie art. 38 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 o usługach turystycznych (Dz.U. z 2016 poz. 187, poz. 1334) w ewidencji obiektów, w których świadczone są usługi agroturystyczne na dzień 28.12.2016r. znajdują się:

1. Dwór Podlaski – Perlejewo 28
2. Gospodarstwo Agroturystyczne „Pod lipami” – Głębołek 22
3. Gospodarstwo Agroturystyczne „ Jak makiem zasiał ” – Wiktorowo 5

Wyżej wymienione gospodarstwa oferują odpowiednio: 8, 11 i 10 miejsc noclegowych.

9. Pozostała działalność gospodarcza.

Na terenie gminy znajdują się i działają: filia GS, SKR, oddział BS, urząd pocztowy, stacja paliw, tartak. Gmina Perlejewo należy do gmin typowo rolniczych. Na jej terenie nie występują podmioty przemysłowe, które w znaczny sposób podniosłyby wartość zapotrzebowania gminy na energię ciepłą czy energię elektryczną. Liczbę podmiotów wg grup rodzajów działalności PKD wpisane do rejestru REGON ilustruje poniższe zestawienie :

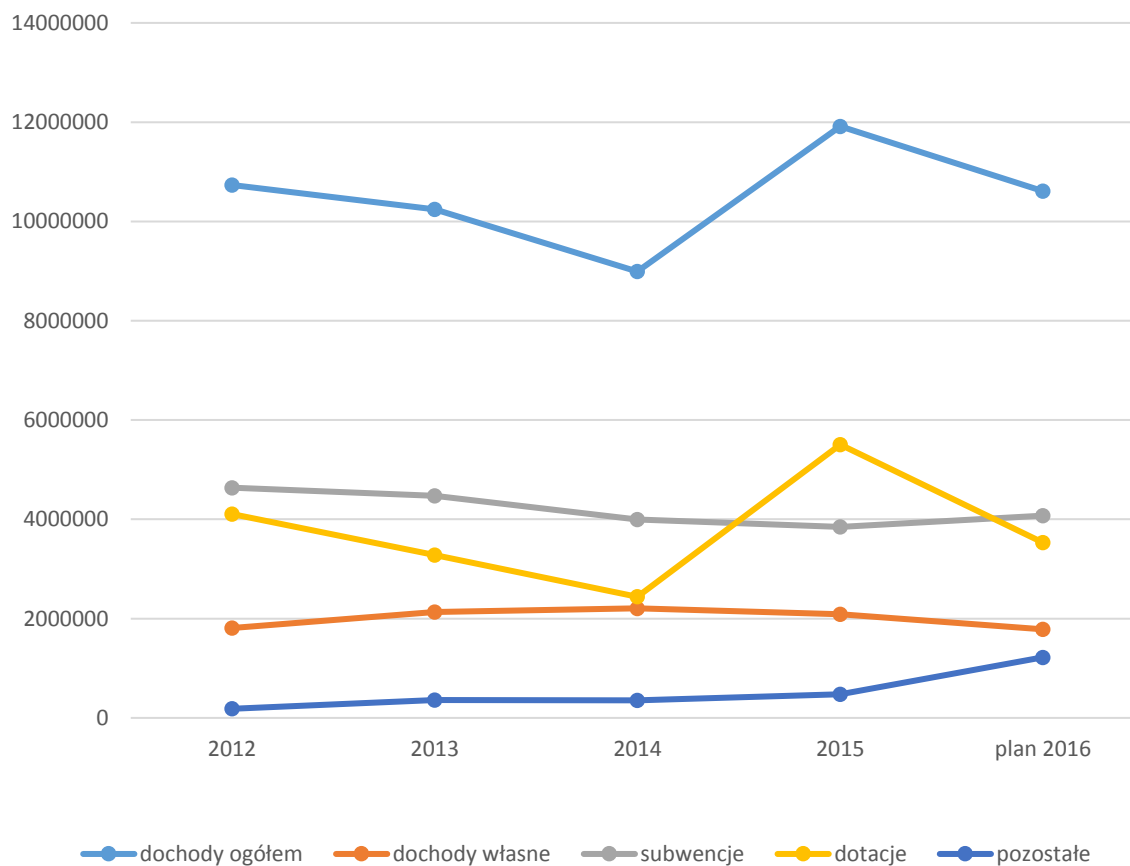
Wyszczególnienie	ogółem			
	2011	2012	2014	2015
Ogółem	133	133	139	143
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	18	20	26	29
przemysł i budownictwo	32	29	30	32
pozostała działalność	83	84	83	82

Prywatna działalność gospodarcza w gminie Perlejewo związana jest głównie z sektorami rolniczymi, budownictwem i handlem. Zgodnie z przeprowadzonym wywiadem wśród pracowników urzędu gminy Perlejewo, zarejestrowane na jej terenie podmioty gospodarcze, działają głównie w sektorze usługowym.

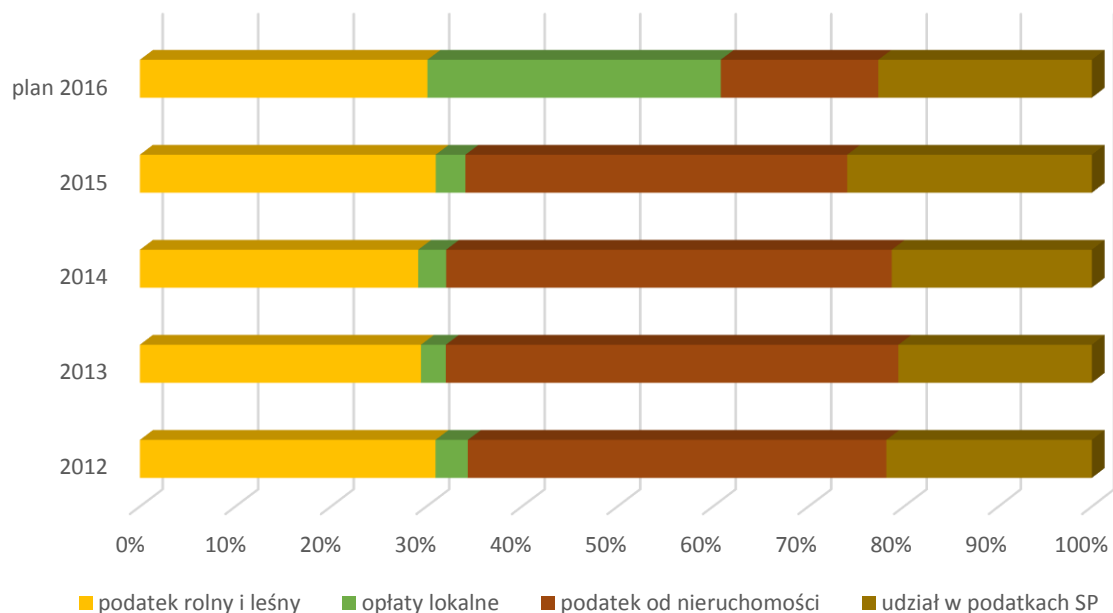
10. Finanse gminy.

Jak pokazują poniższe dane Gmina Perlejewo w 5-cio letniej przestrzeni czasowej odnotowuje praktycznie ciągły spadek dochodów ogółem a w ślad za nimi także spadek wydatków ogółem. Uzasadnia się to zmniejszającą subwencją oświatową, której zmniejszenie następuje na skutek niżu demograficznego, przez co coraz mniejsza liczba dzieci trafia do gminnego systemu oświatowego. Nie świadczy to dobrze o sytuacji finansowej gminy. Malejące dochody wymuszają zmniejszenia wydatków. Gmina będzie musiała ciągle szukać oszczędności w budżecie, tak żeby pokryć choćby wydatki nieplanowane. Pomimo malejących dochodów, Gmina Perlejewo utrzymuje stabilną zdolność finansową do spłaty zaciągniętych zobowiązań.

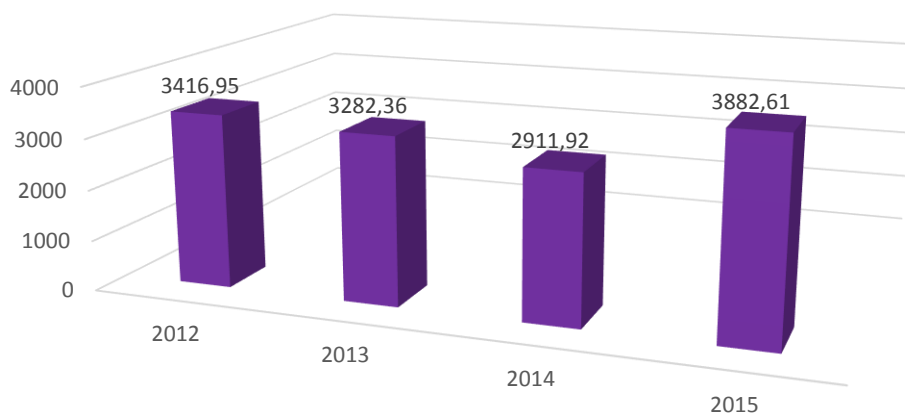
Wykres nr 20: Dochody ogółem budżetu gminy Perlejewo /w mln zł/



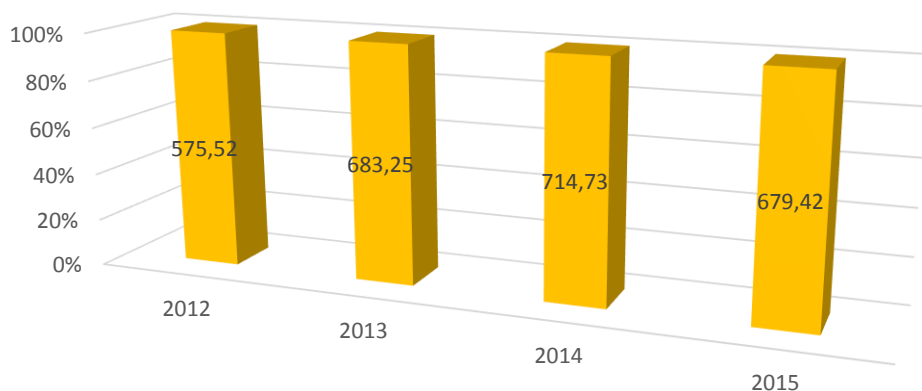
Wykres nr 21: Struktura dochodów własnych budżetu gminy Perlejewo w latach 2012-2016



Wykres nr 22: Dochody brutto gminy Perlejewo w przeliczeniu na jednego mieszkańca /w tys. zł/



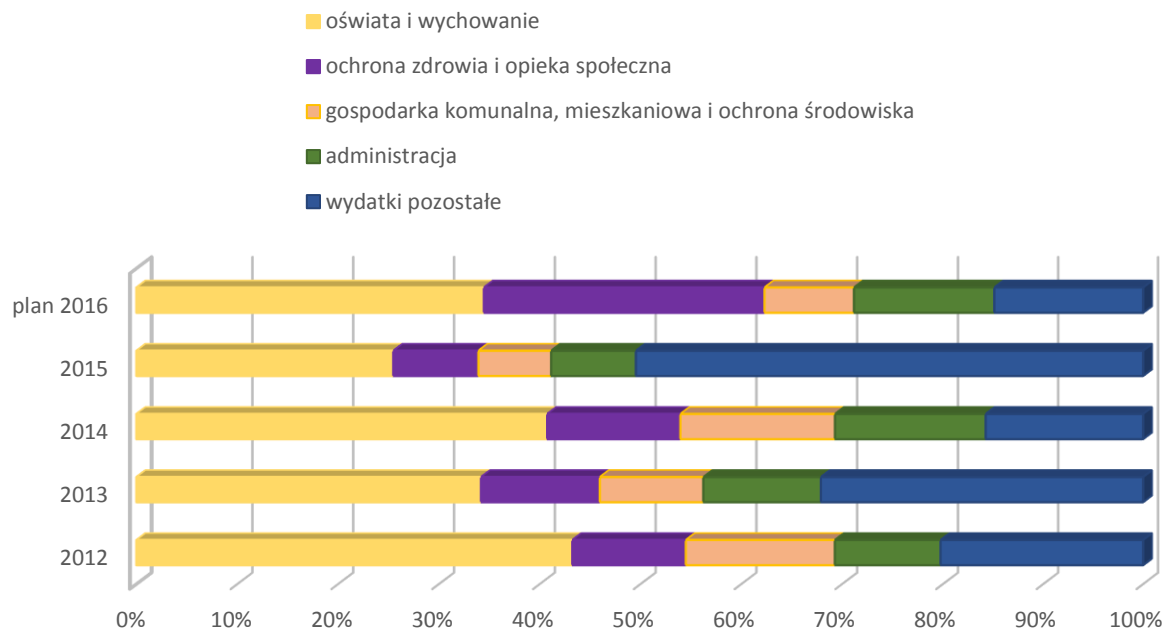
Wykres nr 23: Dochód własny budżetu gminy Perlejewo w przeliczeniu na jednego mieszkańca w zł



Jak pokazują powyższe dane wydatki budżetu zmniejszały się proporcjonalnie do dochodów. Odmienną sytuację ukazują dochody z roku 2015, na który miały wpływ dotacje otrzymane na budowę Nadbużańskiej Szerokopasmowej Sieci Dystrybucyjnej, natomiast o planowanych dochodach na rok 2016 świadczy realizacja programu 500+ a także opłaty śmieciowe i zwrot podatku VAT od inwestycji. Te same czynniki miały również wpływ na wzrost wydatków w 2015 roku. Jakkolwiek słuszne jest założenie, że samorząd potrafi lepiej rozstrzygać własne sprawy, to jednak partykularyzm interesów wiejskiej społeczności może przeszkadzać i często przeszkadza w jej integracji dla realizacji wspólnych zadań.

Niewielkie nakłady budżetu na inwestycje w całym - poza rokiem 2015 - analizowanym okresie mogłyby być uzupełniane wkładem własnym ludności. Wkład własny - bez naruszania zasady rozwoju zrównoważonego - mógłby być realizowany jedynie kosztem bieżącej konsumpcji. W trudnym okresie wdrażania reform społeczeństwo gminy stać będzie na wyrzeczenia wówczas, gdy założony efekt działań będzie jasno określony i realny. Konsekwencja zarządu gminy w poszukiwaniu wsparcia dla dofinansowania zaplanowanych zadań realizacyjnych będzie tu impulsem dla społeczeństwa do identyfikacji z programem rozwoju.

Wykres nr 24: Struktura wydatków budżetu gminy Perlejewo w latach 2012-2016



II. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH I WEWNĘTRZNYCH

Poglądy i wyobrażenia społeczności lokalnej na temat otoczenia w którym mieszkają i rzeczywistości w której funkcjonują, stanowią cenny materiał badawczy pozwalający na sformułowanie oczekiwanych kierunków działań i pożądaných celów rozwoju tej społeczności. Jednocześnie właściwe rozpoznanie charakterystyki badanego obszaru od wewnątrz pozwala na konfrontację wyników naukowej diagnozy z rzeczywistymi oczekiwaniami i możliwościami działań.

Dla osiągnięcia właściwego efektu niniejszego opracowania autorzy posłużyli się popularną metodą badawczą tzw. analizą SWOT, czyli analizą mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń rozwoju gminy.

Analizę przeprowadzono w formie warsztatów, w których wzięli udział opiniotwórcy przedstawiciele społeczności gminy Perlejewo.

Mieli oni za zadanie udzielenie odpowiedzi w następujących kwestiach:

- Jakie, gmina Perlejewo posiada zalety, atuty, silne strony?*
- Jakie gmina ma słabe strony, jakie problemy i trudności?*
- Jakie potencjalne i rzeczywiste szanse rozwoju gminy widzą mieszkańcy, jakie pozytywne zjawiska, które mogą wpływać na jej rozwój, mają miejsce w otoczeniu gminy,*
- Jakie zagrożenia dla rozwoju gminy w związku ze zmianami zewnętrznymi i sytuacją wewnątrz gminy dostrzegają mieszkańcy?*
- Jaka jest siła i znaczenie (w skali 1 - 5) poszczególnych czynników na rozwój gminy?*

Wyniki analizy SWOT przeprowadzonej z mieszkańcami gminy przedstawiamy poniżej.

1. Uwarunkowania rozwoju w opinii społeczności lokalnej.

L.p.	MOCNE STRONY	Waga argumentu
1.	Tradycje rolnicze	4
2.	Czyste środowisko	4
3.	Walory krajobrazowe, rzeka Bug	4-5
4.	Gęstość zaludnienia	2
5.	Funkcjonowanie służby zdrowia	2
6.	Dobry poziom rolnictwa	4
7.	Zaradność ludzi	4
8.	Równomierne rozmieszczenie mieszkańców na terenie gminy	4
9.	Ok. 30% gleb kl. IVa i IVb, pozwalające na intensywną produkcję	2-3
10.	Niewykorzystane zasoby pracy	4
11.	Oświata	4
12.	Położenie geograficzne	0
13.	Niewielka odległość od wschodniej granicy	1
14.	Kontakt z zagranicą (dopływ kapitału)	4
15.	Stosunkowo duża ilość dobrze wyposażonych technologicznie gospodarstw rolnych	3
16.	Cyfryzacja	4
17.	Zwodociągowanie	3

Zdaniem mieszkańców gminy największą zaletą otoczenia w którym żyją jest atrakcyjne krajobrazowo i czyste środowisko oraz rozwijająca się w ostatnich latach infrastruktura techniczna. Wysoko również mieszkańcy oceniają tradycje i własne dobre cechy i zwyczaje.

L.p.	SŁABE STRONY	Waga argumentu
1.	Odległość od miasta	5
2.	Położenie na uboczu od dróg	4
3.	Brak miejsc pracy	5
4.	Brak zakładów pracy	5
5.	Brak infrastruktury technicznej	
	-gaz	5
	- kanalizacja, wysypisko	5
	- drogi	4
6.	Brak przeprawy na Bugu	4
7.	Problemy z żonami dla rolników	0-2
8.	Brak zakładów usługowych dla rolnictwa	4
9.	Służba zdrowia	2
10.	Melioracje	3

Mieszkańcy mieli bardzo wiele uwag krytycznych w odniesieniu do warunków egzystencji w swojej gminie . Słabe strony i niedogodności życia w gminie Perlejewo można zebrać w trzy grupy.

- **Pierwsza** z nich to zespół problemów związanych z peryferyjnym w stosunku do ośrodków miejskich położeniem gminy, brakiem zakładów usługowych i miejsc pracy.
- **Druga** grupa problemów dotyczy niewystarczającej infrastruktury technicznej i społecznej na terenie gminy.
- Wreszcie **trzecia** grupa to problemy społeczne związane z ubożeniem społeczeństwa, brakiem kandydatek na żony rolników, brakiem dostatecznego wyposażenia gospodarstw rolnych i uciążliwościami z tym związanymi powodującymi niechęć kobiet do pozostawania na wsi

L.p.	SZANSE	Waga argumentu
1.	Duże zainteresowanie terenami nad Bugiem	4
2.	Operatywność mieszkańców	2-4
3.	Rozwój turystyki (agroturystyki)	2
4.	Stworzenie zakładów usługowych, produkcyjnych, przetwórczych	1-4
5.	Budowa świetlicy środowiskowej - zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży, osób starszych	1-5
6.	Budowa dróg	3
7.	Rozwój rolnictwa towarowego (specjalizacja)	4
8.	Budowa zbiornika retencyjnego na Bugu	2

Szansę rozwoju lokalni liderzy postrzegają przede wszystkim w wykorzystaniu walorów i możliwości wewnętrznych gminy. Oczekiwania na wzrost szans poprzez pozytywne oddziaływanie na losy gminy ze strony otoczenia zewnętrznego nie było artykułowane bezpośrednio w zgłoszonych propozycjach. Analizując jednakże charakterystykę wymienionych wyżej potencjalnych kierunków rozwoju, oraz konfrontując to z wcześniej określonymi atutami i słabościami gminy należy wnioskować, że dla właściwego wykorzystania szans niezbędne będą również sprzyjające warunki i wsparcie prawne, organizacyjne i finansowe z zewnątrz.

Siła oddziaływania poszczególnych czynników oraz dodatkowo ilość wskazań udzielonych przez uczestników warsztatów pozwalają na uszeregowanie znaczenia czynników.

1. Wzrost towarowości w rolnictwie,
2. Turystyka,
3. Aktywność mieszkańców.

Wnioski z powyższej analizy będą stanowiły podstawę formułowania misji i celów strategicznych rozwoju gminy.

L.p.	ZAGROŻENIA	Waga argumentu
1.	Niż demograficzny	3
2.	Trudności w założeniu rodziny (brak kandydatek na żony)	2
3.	Starzenie się społeczeństwa	3
4.	Bezrobocie	3
5.	Wyludnianie się gminy	3
7.	Zacofanie cywilizacyjne	3,5
8.	Przeznaczenie terenów nad Bugiem na ewentualny Park Krajobrazowy	1

Katalog zagrożeń sformułowany przez przedstawicieli elit społeczności lokalnej nie ukazuje dużych obaw przed konsekwencjami jakie niosą za sobą wskazane zagrożenia. Jako zagrożenia podstawowe wykazywane są przede wszystkim niekorzystne dla przyszłej struktury mieszkańców procesy demograficzne, oraz niejako przeciwstawne im problemy wynikające z braku stanowisk pracy.

Jedynym remedium na powstrzymanie odpływu młodzieży i likwidację bezrobocia może być utworzenie nowych miejsc pracy w przetwórstwie rolno-spożywczym oraz usługach.

2. Pozostałe uwarunkowania rozwoju.

Zespół autorów opracowania dostrzega także wiele innych uwarunkowań rozwoju gminy. Okresowa analiza tych uwarunkowań może wzbogacić strategię w cele dzisiaj niedostrzegane, będące sukcesją realizacji obecnej wersji strategii. Dlatego też wymieniamy je wszystkie, nawet te, których znaczenia dla rozwoju gminy mieszkańcy dzisiaj nie zauważają.

Mocne strony gminy

- ✓ Dobrze zachowane, czyste środowisko naturalne z kolonijną zabudową tworzącą krajobraz spokojnej wiejskiej sielanki.
- ✓ Położenie na terenie gminy atrakcyjnych terenów chronionych.
- ✓ Dobre warunki do rozwoju turystyki aktywnej i specjalistycznej w oparciu o szlak rzeki Bug.
- ✓ Bogate dziedzictwo kulturowe obszaru gminy mogące stanowić ważną atrakcję turystyczną i wyróżnik gminy poprzez eksponowanie jej tożsamości kulturowej.
- ✓ Zainteresowanie kultywowaniem tradycji, kultury ludowej i rozwojem tradycyjnego rzemiosła.
- ✓ Zapoczątkowany rozwój agroturystyki na terenie gminy i pozytywne nastawienie mieszkańców w zakresie korzyści z rozwoju turystyki.
- ✓ Zapoczątkowana, sukcesywna promocja terenu gminy prowadzona przez Zarząd Gminy i Powiatu oraz Stowarzyszenie Powiatów i Gmin Nadbużańskich.
- ✓ Walory gminy sprzyjające rozwojowi i promocji turystyki zimowej.
- ✓ Zachowanie obiektów tradycyjnej architektury wiejskiej, które po modernizacji i adaptacji mogą służyć jako stylowa baza turystyczna o wysokiej jakości.
- ✓ Życzliwość i gościnność mieszkańców jako wartościowy czynnik sprzyjający rozwojowi turystyki.
- ✓ Korzystna struktura wieku sprzyjająca aktywności gospodarczej na terenie gminy, potencjał ludzki charakteryzujący się zakorzenieniem kulturowym w lokalnej społeczności.
- ✓ Korzystna struktura rozwijających się gospodarstw rolnych.
- ✓ Czyste środowisko sprzyjające rozwojowi gospodarstw ekologicznych i produkcji wysokiej jakości produktów żywnościowych (tzw. produktów markowych).

- ✓ Wzrost zainteresowania mieszkańców i podmiotów zewnętrznych, rozwojem lokalnego przetwórstwa i współpracą na szczeblu lokalnym.
- ✓ Duże zasoby przestrzeni zapewniającej komfortowe warunki wypoczynku i rekreacji oraz możliwości rozbudowy niezbędnej infrastruktury turystycznej zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego.
- ✓ Rosnący popyt na siedliska i ziemię, zapewniający zagospodarowanie wolnych terenów, poprawiający estetykę wsi.

Słabe strony gminy

- ✓ Niskie dochody budżetu gminy - brak środków na inwestycje.
- ✓ Brak wyraźnego centrum administracyjno - gospodarczego gminy.
- ✓ Niski poziom dochodów z gospodarstw rolnych.
- ✓ Peryferyjność położenia gminy i duża odległość od rynków zbytu.
- ✓ Nieoptymalna - zbyt niska - powierzchnia przeciętnego gospodarstwa rolnego.
- ✓ Brak lokalnych struktur zawodowych (zrzeszenia, związki producenckie).
- ✓ Brak przetwórstwa rolno - spożywczego na miejscu i innych przedsiębiorstw lokalnych.
- ✓ Niedoinwestowanie placówek oświatowych.
- ✓ Niska wiedza specjalistyczna rolników.
- ✓ Występujące braki w melioracji użytków rolnych,
- ✓ Brak szerszych możliwości kontynuowania nauki na terenie gminy, wysokie koszty nauki w oddalonych miastach.
- ✓ Migracja młodzieży ze wsi.
- ✓ Słaby poziom organizacji otoczenia rolnictwa.
- ✓ Brak silnych grup producenckich mogących wytwarzać i skutecznie promować lokalne produkty żywnościowe ze znakiem jakości.
- ✓ Obniżenie poziomu wód gruntowych i zbiorników wodnych
- ✓ Niska lesistość gminy.
- ✓ Niewystarczający stopień rozwoju infrastruktury związanej z gospodarką ściekami i metodami ogrzewania proekologicznego.
- ✓ Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i brak skutecznego systemu informacyjnego w tym zakresie.

- ✓ Niezadawalający stan techniczny dróg utrudniający ruch lokalny i turystyczny.
- ✓ Wzrost bezrobocia, w tym duży wskaźnik tzw. bezrobocia ukrytego na wsi.
- ✓ Niewystarczające nakłady na opiekę zdrowotną.
- ✓ Brak infrastruktury turystycznej, w tym infrastruktury waloryzującej dziedzictwo kulturowe regionu.
- ✓ Brak kapitału lokalnego spowalniający tempo rozwoju przedsiębiorczości (np. w sferze turystyki).
- ✓ Brak sieci małej gastronomii w miejscowościach odwiedzanych przez turystów.
- ✓ Brak łatwego dostępu do szkoleń specjalistycznych zapewniających zmianę kwalifikacji i przystosowania się do zmieniającego się rynku pracy.
- ✓ Znaczna odległość od ośrodków miejskich i usług wyższego rzędu.
- ✓ Brak wykreowanego markowego produktu turystycznego wykorzystującego zasoby lokalne.
- ✓ Niewystarczająca promocja i reklama gminy.

Szanse rozwojowe

- ✓ Wdrażanie opracowanej przez władze rządowe „Spójnej polityki strukturalnej rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa” traktujących całościowo rozwój rolnictwa, obszarów wiejskich (w tym rozwój infrastruktury technicznej i społecznej na wsi) i całego agrobiznesu.
- ✓ Perspektywy pozyskiwania środków pomocowych i krajowych na restrukturyzację rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich (PROW)
- ✓ Przebudowa struktur sektora rolnego.
- ✓ Rozwój zakładów przetwórstwa rolno - spożywczego i drobnej przedsiębiorczości w regionie
- ✓ Zmiana upodobań konsumenckich i wzrost zainteresowania produktami rolnictwa ekologicznego i wytwarzanych tradycyjnymi metodami
- ✓ Integracja z Unią Europejską i dostępu do funduszy strukturalnych
- ✓ Tworzenie warunków do prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi (pożyczki, kredyty, systemy gwarancji i poręczeń).

- ✓ Kształtowanie się polityki proekologicznej na szczeblu krajowym i regionalnym, tworzenie funduszy na ochronę środowiska.
- ✓ Wzrastające zainteresowanie na rynku krajowym i zagranicznym turystyką łagodną i walorami środowiska przyrodniczego.
- ✓ Sprzyjające tendencje związane z rozwojem turystyki weekendowej, świątecznej i specjalistycznej.
- ✓ Wzrost roli agroturystyki w krajowym produkcie turystycznym.
- ✓ Pozyskiwanie środków pomocowych z Unii Europejskiej na programy transgraniczne.
- ✓ Zainteresowanie współpracą przygraniczną na szczeblu euroregionalnym oraz współpracą sąsiedzką po obu stronach granicy polsko - białoruskiej.
- ✓ Funkcjonowanie struktur Euroregionu Niemen wspierających rozwój współpracy transgranicznej.
- ✓ Wzrost zainteresowania turystów i inwestorów terenem gminy.
- ✓ Stworzenie bazy sportowo - rekreacyjnej dla mieszkańców i turystów.
- ✓ Korzystne położenie gminy w otoczeniu atrakcyjnych terenów przyrodniczych i krajobrazowych.
- ✓ Bogate zasoby dziedzictwa kulturowego regionu.
- ✓ Rozwój imprez kulturalnych o charakterze regionalnym, ogólnokrajowym i międzynarodowym.
- ✓ Rozwój instytucji wspierających rozwój gospodarczy, rozwój turystyki i upowszechniania kultury w regionie.
- ✓ Rozwój współpracy z innymi gminami w zakresie tworzenia infrastruktury turystycznej i rozwiązywania problemów ekologicznych (Małe Infrastruktury Turystyczne, Ochrona bioróżnorodności poprzez zagospodarowywanie odpadów stałych na wrażliwym ekologicznie obszarze gmin powiatu siemiatyckiego oraz Stowarzyszenia Powiatów i Gmin Nadbużańskich.
- ✓ Rozwój współpracy międzynarodowej w ramach regionu.
- ✓ Sprzyjające warunki i wsparcie akcji zalesiania na szczeblu województwa i powiatu siemiatyckiego.

Zagrożenia dla rozwoju gminy

- ✓ Brak stabilnej polityki finansowej państwa w sferze finansów gminnych.
- ✓ Brak środków na rozwój infrastruktury technicznej.
- ✓ Ogólny kryzys w rolnictwie, niska opłacalność produkcji rolnej.
- ✓ Słaba kondycja instytucji zajmującej się rozwojem obszarów wiejskich.
- ✓ Brak środków regionalnych współfinansujących programy pomocowe w ramach tzw. udziału własnego.
- ✓ Rozdrobnienie struktury agrarnej.
- ✓ Niedostosowanie jakości i ilości lokalnych produktów rolnych do potrzeb rynku.
- ✓ Powszechny proces starzenia się wsi, niż demograficzny.
- ✓ Uzależnienie od rolnictwa jako głównego źródła dochodów budżetu gminy.
- ✓ Niski poziom wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców wsi.
- ✓ Mało efektywna polityka zrównoważonego rozwoju kraju, w tym zintegrowanej polityki regionalnej.
- ✓ Brak prostych uregulowań prawnych sprzyjających wyłączeniu gruntów z produkcji rolnej oraz zabezpieczających przed ograniczaniem dostępu do wód przez własność prywatną.
- ✓ Niski poziom subwencji i dotacji dla gmin w stosunku do zwiększonego zakresu obowiązków.
- ✓ Niewystarczający system ochrony i brak skutecznych mechanizmów promocji krajowych produktów żywnościowych.
- ✓ Brak preferencji dla przemysłu rolno - spożywczego w kraju.
- ✓ Brak tradycji co do systemu nadawania znaku jakości lokalnym produktom markowym.

- ✓ Brak środków zewnętrznych (subwencje, kredyty niskoprocentowe) na inwestycje w turystyce.
- ✓ Brak systemu zachęt i preferencji dla rozwoju agroturystyki (korzystnych przepisów podatkowych oraz w zakresie ubezpieczenia i kredytów preferencyjnych).
- ✓ Brak dogodnych połączeń komunikacyjnych z centrum regionu. Dominacja biernej postawy mieszkańców wsi
- ✓ Wzrost bezrobocia w regionie.
- ✓ Możliwość wzrostu przestępczości w regionie ze względu na kryzys gospodarczy, bezrobocie i przygraniczne położenie (napływ emigrantów).
- ✓ Niski poziom finansowania sfery infrastruktury społecznej (nauka, edukacja, służba zdrowia i opieka socjalna, rekreacja, kultura, sztuka) wpływający na pogorszenie jakości świadczonych usług,
- ✓ Niska atrakcyjność obszarów wiejskich.

**III. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ -
IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH
PROBLEMÓW ROZWOJU**

Zestawienie pozytywnych i negatywnych uwarunkowań rozwoju - swoisty koncert życzeń wymienionych w analizie - obrazuje obszary oczekiwań mieszkańców. Oczekiwania jak oceny rzeczywistości są zróżnicowane i niejednolite, często sprzecznie interpretowane.

Wyłaniają się z nich zadania realizacyjne, z których wszystkie wydają się niezbędne dla zabezpieczenia pożądanego stopnia zadowolenia mieszkańców. Ich realizacja przerasta obecne możliwości gminy, zarówno ze względów finansowych jak i merytorycznych.

Weryfikacja i uporządkowanie uwarunkowań według przyjętych przez zespół autorski kryteriów w poszczególnych sferach zainteresowania pozwala na sformułowanie podstawowych problemów rozwoju gminy Perlejewo oraz określenie celów strategicznych i celów do realizacji w pierwszej kolejności.

Sfera zainteresowania:

1. ZASOBY ŚRODOWISKA NATURALNEGO

<i>Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy</i>	<i>Czynniki ograniczające tempo rozwoju</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Niski stopień zanieczyszczeń powietrza i gleb • Kompleksy leśne • Dobra jakość gleb • Wysokie walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej • Walory krajobrazowe • Rzeka Bug • Kształtowanie polityki proekologicznej na szczeblu krajowym i regionalnym • Tworzenie funduszy na ochronę środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczone zasoby wód podziemnych • Brak wdrożonych rozwiązań w zakresie gospodarki ściekowej • Brak bezpiecznych dla środowiska odbiorników oczyszczonych ścieków • Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i brak skutecznego systemu informacyjnego w tym zakresie • Brak wdrożonych rozwiązań w zakresie ochrony powietrza • Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i brak skutecznego systemu informatycznego w tym zakresie • Ograniczanie dostępu do wód przez własność prywatną • Niedobór środków finansowych
<p><i>Problemy do rozwiązania</i></p> <p>1.ZAGROŻENIE DEGRADACJĄ ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO</p>	

Sfera zainteresowań :

2. ŚRODOWISKO KULTUROWE

Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy	Czynniki ograniczające tempo rozwoju
<ul style="list-style-type: none"> • Istnienie na terenie gminy atrakcyjnych obiektów zabytkowych sprzyjających rozwojowi turystyki • Bogate zasoby dziedzictwa kulturowego regionu i gminy mogące stanowić ważną akcję turystyczną i wyróżnik gminy poprzez eksponowanie jej tożsamości kulturowej • Zachowanie obiektów tradycyjnej architektury wiejskiej • Potencjał ludzki charakteryzujący się zakorzenieniem kulturowym w lokalnej społeczności 	<ul style="list-style-type: none"> • Mała wartość techniczna bądź użytkowa części obiektów zabytkowych • Niedorozwój infrastruktury waloryzującej dziedzictwo kulturowe regionu • Brak zainteresowania kultywowaniem tradycji kultury ludowej i rozwojem tradycyjnego rzemiosła
<p><i>Problemy do rozwiązania</i></p> <p>1.ZAGROŻENIE UTRATY TOŻSAMOŚCI KULTUROWEJ</p> <p>2.KONIECZNOŚĆ ZACHOWANIA DÓBR DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ ŁADU PRZESTRZENNEGO GMINY</p>	

Sfera zainteresowania:

3. MIESZKAŃCY GMINY

<i>Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy</i>	<i>Czynniki ograniczające tempo rozwoju</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Wolne zasoby siły roboczej • Chęć współpracy między ludźmi • Gęstość zaludnienia • Zaradność ludzi • Równomierność rozmieszczenia mieszkańców na terenie gminy • Życzliwość i gościnność mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski przyrost naturalny, • Odpływ ludności z gminy, brak perspektyw dla młodzieży, • Niski udział zatrudnienia poza rolnictwem • Brak tradycji i nawyków pracy w zawodach pozarolniczych, • Małe zasoby finansowe ludności, brak kapitału lokalnego rzutującego na tempo rozwoju przedsiębiorczości, • Brak wiedzy i doświadczenia w prowadzeniu własnej działalności, • Duża sezonowość zatrudnienia, • Brak możliwości dokonania przekwalifikowań w miejscu zamieszkania, • Proces starzenia się wsi, • Brak aspiracji edukacyjnych młodzieży, • Problemy z żonami dla rolników • Niski poziom wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców
<p><i>Problemy do rozwiązania</i></p> <p>1. AKTYWIZACJA ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW</p> <p>2. WZROST POZIOMU WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW</p> <p>ORAZ KONIECZNOŚĆ DOKSZTAŁCANIA BRANŻOWEGO</p>	

Sfera zainteresowania:

4.1. STAN GOSPODARKI - rolnictwo i leśnictwo

Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy	Czynniki ograniczające tempo rozwoju
<ul style="list-style-type: none"> • Czyste gleby, • Stosunkowo korzystne warunki glebowe, • Tradycje rolnicze, • Rozwój rolnictwa towarowego, • Możliwości uzupełniania dochodów rolników przez dochody z gospodarki leśnej, • Dominacja prywatnej własności gruntów, • Możliwości pozyskania środków pomocowych unijnych i krajowych na restrukturyzację rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, • Zmiana upodobań konsumentów i wzrost zainteresowania produktami rolnictwa ekologicznego, • Występowanie kompleksów leśnych, • Rozwój agroturystyki zwiększający możliwości zbytu produkowanej zdrowej żywności, • Funkcjonowanie „Spójnej polityki strukturalnej rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa” 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska efektywność i rentowność produkcji rolnej, • Rozdrobnienie gospodarstw, • Słabe wyposażenie gospodarstw w trwałe środki produkcji, • Słaba organizacja rynków zbytu i niedostateczna baza przetwórcza, • Niskie kwalifikacje osób zatrudnionych w rolnictwie, • Brak lokalnych struktur zawodowych dla skutecznej promocji produkcji własnej, • Brak tradycji nadawania znaku jakości lokalnym produktom żywnościowym, • Niewystarczający system ochrony i brak skutecznych mechanizmów promocji produktów krajowych, • Przeznaczenie terenów nad Bugiem na ewentualny park krajobrazowy, • Niedostosowanie ilości i jakości produkcji do potrzeb rynku,
<p><i>Problemy do rozwiązania</i></p> <p>1. POGARSZAJĄCA SIĘ KONDYCJA GOSPODARSTW WIEJSKICH</p> <p>2. POPRAWA STRUKTURY AGRARNEJ WSI</p> <p>I ROZWÓJ CZYNNIKÓW AKTYWIZUJĄCYCH POZIOM PRODUKCJI ROLNEJ</p>	

Sfera zainteresowania:

4.2. STAN GOSPODARKI - przemysł i wytwórczość

<i>Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy</i>	<i>Czynniki ograniczające tempo rozwoju</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Baza surowcowa na potrzeby przetwórstwa rolno - spożywczego, • Duże zasoby taniej siły roboczej, • Zainteresowanie mieszkańców rozwojem lokalnego przetwórstwa i współpracą producentów na szczeblu lokalnym, • Dopływ kapitału zagranicznego • Operatywność mieszkańców, • Rozwój agroturystyki, • Tworzenie warunków dla prowadzenia pozarolniczej działalności na wsi 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska tendencja do powstawania nowych podmiotów w dziedzinie wytwórczości, • Niska różnorodność wytwórczości, • Brak preferencji dla rozwoju przetwórstwa rolno -spożywczego, • Brak kapitału lokalnego, • Brak tradycji rozwoju przedsiębiorczości własnej, • Niski stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną • Duża odległość od rynków zbytu,
<p><i>Problemy do rozwiązania</i></p> <p>1. BRAK KAPITAŁU LOKALNEGO</p> <p>2. MAŁA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZEŃSTWA</p>	

Sfera zainteresowania:

4.3. STAN GOSPODARKI - handel i usługi,

<i>Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy</i>	<i>Czynniki ograniczające tempo rozwoju</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki stopień prywatyzacji, • Rezerwy taniej siły roboczej, • Możliwości rozwoju wachlarza usług związanych z posiadanymi zasobami infrastruktury • Przewidywany wzrost popytu na usługi dla gospodarstw specjalistycznych i intensyfikujących produkcję rolną • Rozwój agroturystyki, duże zainteresowanie terenami nad Bugiem, • Dobrze zachowane, czyste środowisko naturalne, • Duże zasoby przestrzeni zapewniającej komfortowe warunki wypoczynku i rekreacji, oraz możliwości budowy niezbędnej infrastruktury, • Sprzyjające tendencje w rozwoju turystyki łagodnej, 	<ul style="list-style-type: none"> • Małe zatrudnienie w usługach w ogólnej strukturze zatrudnienia, • Słabo rozwinięte usługi typu rzemieślniczego, • Mała gęstość zaludnienia, • Niedostateczna dostępność do obiektów usługowych ludności zamieszkałej w osadach rozproszonych i zabudowie kolonijnej, • Sezonowość popytu na towary i usługi, • Słaba kondycja gospodarstw rolnych ograniczająca popyt na usługi dla rolnictwa, • Niedorozwój infrastruktury technicznej, • Ukryte bezrobocie w rolnictwie i słaba kondycja ekonomiczna gospodarstw domowych ograniczająca popyt na usługi bytowe, • Niewystarczająca pomoc doradcza dla młodych, rozpoczynających działalność przedsiębiorców, • Brak kapitału lokalnego, • Peryferyjne położenie gminy, • Niedostateczny stan techniczny dróg, • Brak wykreowanego markowego produktu turystycznego wykorzystującego zasoby lokalne, • Niewystarczająca promocja i reklama gminy,
<p><i>Problemy do rozwiązania</i></p> <p>BRAK INWESTORÓW LOKALNYCH</p>	

Sfera zainteresowania:

5.1. WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI - infrastruktura społeczna

<i>Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy</i>	<i>Czynniki ograniczające tempo rozwoju</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Tendencja do rozbudowy zasobów mieszkaniowych w budownictwie jednorodzinym, • Dobrze rozwiązana sieć szkół, • Budowa zaplecza rekreacyjno-sportowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak możliwości kontynuowania nauki oraz prowadzenia szkoleń zawodowych na terenie gminy, • Brak ośrodków kultury na wsi, • Wysokie koszty i niedobór środków na finansowanie sfery budżetowej, • Niedoinwestowanie obiektów kultury, sportu i rekreacji, • Brak ogólnodostępnej świetlicy środowiskowej • Brak stabilizacji systemu dotacji i subwencji budżetowych, • Zbyt niskie kwoty subwencji, • Niski poziom finansowania sfery infrastruktury społecznej, • Szukanie rezerw finansowych w drodze likwidacji nieefektywnych lub drogich pozycji infrastruktury społecznej, • Brak wyraźnego centrum administracyjnego.
<p><i>Problemy do rozwiązania</i></p> <p>1. NIEDOBORY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ</p> <p>2. DYSPROPORCJE MIĘDZY OCZEKIWANIAMI MIESZKAŃCÓW A MOŻLIWOŚCIAMI SAMORZĄDU</p>	

Sfera zainteresowania:

5.2. WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI - infrastruktura techniczna

Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy	Czynniki ograniczające tempo rozwoju
<ul style="list-style-type: none"> • Dobre wyposażenie w energię elektryczną • Wysoki stopień zwodociągowania wsi, • Dobry poziom infrastruktury szkieletowej sieci światłowodowych • Sprzyjające warunki do wykorzystania odnawialnych źródeł energii 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczny stan techniczny dróg gruntowych, • Brak oczyszczalni ścieków, • Niski stopień wykorzystania OZE, • Niski stopień skanalizowania wsi, • Brak proekologicznej działalności inwestycyjnej, • Brak mocnych ekonomicznie podmiotów gospodarczych mogących być partnerami dla gminy w zakresie inwestycji infrastrukturalnych, • Brak dostępu do gazu ziemnego, • Powszechne stosowanie w okresie minionym materiałów budowlanych zawierających substancje szkodliwe dla zdrowia /azbest, i tp./, • Trudności w zapewnieniu właściwych standardów obsługi komunikacyjnej licznych przysiółków i osad wiejskich, • Niedostateczne parametry techniczne znacznej części dróg, • Brak środków finansowych na rozwój infrastruktury, na wsparcie zadań finansowanych ze źródeł pozabudżetowych, • Niedostatki w melioracjach gruntów, • Potrzeba remontów i przebudowy ujęć i stacji uzdatniania wody, • Słaby stan sieci dystrybucyjnej szerokopasmowej (ostatnia mila) • Brak przeprawy i zbiornika retencyjnego na Bugu, • Brak wyraźnego centrum administracyjnego, rozproszona zabudowa, • Brak środków na inwestycje, • Uzależnienie dochodów własnych od kondycji rolnictwa • Zły stan techniczny sieci elektroenergetycznych i łączy telefonicznych.
<p><i>Problemy do rozwiązania</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. NIEDOBORY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ 2. PRZESTARZAŁE I NIEEFEKTYWNE TECHNOLOGIE 3. WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII 	

Sfera zainteresowania:

6. DZIAŁALNOŚĆ INSTYTUCJI I ORGANIZACJI

<i>Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy</i>	<i>Czynniki ograniczające tempo rozwoju</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój firm doradczych i wspierających rozwój terenów wiejskich /ODR, Izby Rolnicze/ 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak na terenie gminy organizacji prowadzącej kompleksowe działania na rzecz rozwoju gospodarczego, • Brak organizacji społecznych mogących wspierać działania władz samorządowych, • Brak współpracy instytucji na rzecz rozwoju, • Brak lokalnych struktur zawodowych mogących skutecznie promować lokalne produkty żywnościowe ze znakiem jakości, • Słaba kondycja instytucji zajmujących się rozwojem obszarów wiejskich
<p><i>Problemy do rozwiązania</i></p> <p>MAŁO EFEKTYWNA WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI I INSTYTUCJAMI DZIAŁAJĄCYMI W ODDALENIU OD PROBLEMÓW GMINY</p>	

Sfera zainteresowania:

7. MOŻLIWOŚCI PRZESTRZENNE WYNIKAJĄCE ZE SPECYFIKI GMINY

<i>Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy</i>	<i>Czynniki ograniczające tempo rozwoju</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwości zwiększenia efektywności wykorzystania istniejących terenów działalności przemysłowej i gospodarczej, • Rezerwy terenów dotychczas niezainwestowanych • Atrakcyjne tereny pod zabudowę mieszkalną jednorodzinną • Atrakcyjne tereny pod zabudowę letniskową • Atrakcyjne tereny do tworzenia szlaków turystycznych, • Rosnący popyt na siedliska i ziemię pod działki rekreacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczny obszar gminy, w tym tereny rolne wyłączone z możliwości inwestowania, • Peryferyjność położenia gminy, odległości od ośrodków miejskich. • Długie procedury związane ze zmianami w miejscowym planie zagospodarowania terenu
<p><i>Wskazane działania</i></p> <p>AKTUALIZACJA PLANÓW ROZWOJOWYCH</p>	

Sfera zainteresowania:

8. UWARUNKOWANIA OGÓLNE

<i>Czynniki sprzyjające rozwojowi gminy</i>	<i>Czynniki ograniczające tempo rozwoju</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Rosnący popyt na ziemię i siedliska w czystych ekologicznie regionach kraju, • Sprzyjające tendencje rozwoju turystyki łagodnej, weekendowej, świątecznej i specjalistycznej, • Ogólne otwarcie kraju na zewnątrz, • Kształtowanie polityki proekologicznej na szczeblach krajowym i regionalnym, tworzenie funduszy na ochronę środowiska, • Wzrastający popyt na produkty rolnictwa ekologicznego oraz zielarskie, • Dostęp do funduszy strukturalnych Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak stabilizacji systemu dotacji i subwencji budżetowych, • Niski poziom finansowania sfery infrastruktury społecznej, • Trudności z uzyskaniem kredytów niskooprocentowanych, • Niespójności regionalnej i lokalnej polityki państwa, • Brak zintegrowanej polityki regionalnej państwa, • Brak przejrzystości polityki regionalnej, • Brak prostych uregulowań prawnych sprzyjających wyłączeniu gruntów z produkcji rolnej sprzyjających wyłączeniu gruntów z produkcji rolnej
<p><i>Wskazane działania</i></p> <p>POLITYKA INFORMACYJNO - SZKOLENIOWA</p>	

Zestawienie zdefiniowanych problemów

- 1. zagrożenie degradacją zasobów środowiska naturalnego,**
- 2. zagrożenie utraty tożsamości kulturowej,**
- 3. konieczność zachowania dóbr dziedzictwa kulturowego oraz ład przestrzennego gminy,**
- 4. mała aktywność zawodowa mieszkańców,**
- 5. wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców oraz konieczność doksztalcania branżowego,**
- 6. pogarszająca się kondycja gospodarstw wiejskich,**
- 7. poprawa struktury agrarnej wsi i rozwój czynników produkcji rolnej,**
- 8. brak kapitału i inwestorów lokalnych,**
- 9. niedobory infrastruktury społecznej,**
- 10. dysproporcje między oczekiwaniami mieszkańców a możliwościami samorządu,**
- 11. niedobory infrastruktury technicznej,**
- 12. przestarzałe i nieefektywne technologie**
- 13. wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii**
- 14. mało efektywna współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi w oddaleniu od problemów gminy,**
- 15. aktualizacja planów rozwojowych,**
- 16. polityka informacyjno - szkoleniowa.**

IV. KIERUNKI I CELE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

1. Kierunki rozwoju gospodarczego.

Uwarunkowania rozwoju gospodarczego wynikające z przeanalizowanych czynników sprzyjających i ograniczających rozwój, a także zgłoszone priorytety i aspiracje mieszkańców wskazują na następujące potrzeby i możliwości wykorzystywania istniejących szans oraz likwidacji problemów:

1. wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich - możliwość utrzymania rolnictwa jako źródła dochodów przy konieczności podnoszenia jakości produkcji rolnej oraz rozwoju komplementarnych działalności gospodarczych, w tym głównie agroturystyki oraz przetwórstwa produktów rolnych,
2. waloryzacja produkcji rolniczej i wykreowanie lokalnych, markowych produktów żywnościowych konkurencyjnych dla produkcji masowej.
3. potrzeba tworzenia nowych miejsc pracy i źródeł dochodów mieszkańców wynikające z istniejącego bezrobocia, w tym bezrobocia ukrytego na wsi,
4. potrzeba dostosowania działalności gospodarczych do wymogów ochrony walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
5. możliwości rozwoju funkcji turystycznych gminy w oparciu o zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego przy konieczności podnoszenia atrakcyjności turystycznej gminy wobec konkurencji innych ośrodków turystycznych,
6. możliwości rozwoju funkcji usługowych w oparciu o zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz uwarunkowania społeczne,
7. konieczność podnoszenia atrakcyjności gminy dla inwestorów przez wyposażenie terenów potencjalnych działalności gospodarczych w infrastrukturę oraz przygotowanie ofert terenowych,

8. konieczność tworzenia warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, w tym podejmowania działalności nie wymagających dużych nakładów (działalność rzemieślnicza, chałupnicza), a także podejmowania wspólnych przedsięwzięć przez różne podmioty,
9. konieczność dużej gospodarczej aktywności lokalnej wynikająca z niekorzystnej sytuacji gospodarczej całego regionu,
10. konieczność aktywizacji gospodarczej regionu poprzez poprawienie dostępności komunikacyjnej terenu,
11. potrzeba utworzenia gminnego centrum administracyjno-gospodarczego, koncentrującego usługi sfery infrastruktury społecznej i podnoszące poziom świadczonych usług, poziom życia mieszkańców, rozwój zasobów ludzkich ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb młodego pokolenia,
12. konieczność rozwoju infrastruktury technicznej warunkującej rozwój gminy, zabezpieczającej właściwy poziom życia mieszkańców i zabezpieczającej walory przyrody przed degradacją
13. optymalne wykorzystanie lokalnych produktów, zasobów przyrodniczo - krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego w kreowaniu indywidualnego wizerunku gminy i rozwijającej się działalności usługowo - handlowej, a w szczególności agroturystyki i turystyki specjalistycznej.
14. konieczność rozwoju technologii wykorzystujących Odnawialne Źródła Energii w celu zwiększenia pozytywnego wpływu na środowisko naturalne.
15. konieczność rozwoju infrastruktury kulturowej w celu poprawienia integracji ludności lokalnej.

2. Cele rozwoju.

Podstawowym bogactwem gminy Perlejewo jest czysta, nieskażona rolnicza przestrzeń produkcyjna, będąca warsztatem pracy rolników, warunkująca uzyskiwanie dochodów mieszkańców i gminy. Rozwijające się komplementarne funkcje gospodarcze będą stanowiły szansę na uzyskiwanie jedynie dochodów dodatkowych.

W związku z otwarciem granic zwiększyła się presja konkurencyjna, której poddane zostały gospodarstwa rolne. Presja ta będzie nadal rosła. Rosnące - wskutek przyjęcia unijnych standardów - koszty produkcji zmniejszają i zmniejszać będą dochody gospodarstw, premiując te z nich, które będą produkować efektywnie, a wzrastające wymogi jakościowe wyeliminują z rynku producentów, którzy im nie sprostają.

Nieuchronnym skutkiem tych zjawisk będzie polaryzacja gospodarstw prowadząca do koncentracji i specjalizacji produkcji w coraz mniejszej liczbie gospodarstw oraz uwalnianie nowych zasobów siły roboczej z gospodarstw wypadających z produkcji.

Spójna polityka strukturalna rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa zakłada, że polityka strukturalna wobec rolnictwa i obszarów wiejskich, aby była skuteczna, musi być kompleksowa i kojarzyć ze sobą cele produkcyjne, ekonomiczne, społeczne i środowiskowe.

Tak więc polityka ta ukierunkowana jest na poprawę struktur zatrudnienia, wykształcenia, infrastruktury technicznej i społecznej, agrarnej i jakości produkcji oraz organizacyjno - ekonomicznych powiązań producentów rolnych z rynkiem produktów rolno - spożywczych.

Przyjęta polityka rządu wobec obszarów wiejskich oraz posiadane zasoby i możliwości gminy Perlejewo pozwalają sprecyzować następujące cele strategiczne:

- a. rozwój infrastruktury technicznej warunkującej poziom życia mieszkańców i rozwój gospodarczy gminy w zgodzie z regułami zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska,*
- b. utworzenie sprzyjających warunków administracyjno – gospodarczych dla podnoszenia na wyższy poziom usług w sferze infrastruktury społecznej i gospodarczej,*
- c. rozwój rolnictwa i rynku pracy poprzez tworzenie korzystnych warunków dla powstających zakładów wytwórczych i usługowych.*

Tak sprecyzowane cele strategiczne pozwalają sformułować cel główny - misję rozwoju gminy:

Perlejewo
gmina bogata w historię i dary natury
zmierza do poprawy wizerunku własnego
i dobrobytu mieszkańców
tworząc sprzyjające warunki
administracyjno-gospodarcze
i realizując społeczno-ekonomiczne ożywienie
poprzez wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

a. Rozwój infrastruktury technicznej warunkującej poziom życia mieszkańców i rozwój gospodarczy gminy w zgodzie z regułami zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

W długiej perspektywie warunki życia mieszkańców i możliwości rozwoju gospodarczego zależą od sprawnej infrastruktury technicznej i społecznej takiej jak stan sieci drogowej, dostęp do wodociągów, kanalizacja wsi, łączność telefoniczna, gospodarka odpadami, zaopatrzenie w energię itp.

Lista przedsięwzięć realizacyjnych obejmować powinna:

1. Budowę wodociągów,
2. Poprawę gospodarki ściekowej poprzez budowę oczyszczalni, sieci kanalizacyjnej oraz w zakresie niezbędnym szczelnych zbiorników,
3. Rozbudowę i modernizację sieci drogowej,
4. Rozwiązanie gospodarki odpadami, w tym odpadami szkodliwymi dla zdrowia /zawierającymi np. azbest, fenol itp./,
5. Modernizację i rozbudowę systemu energetycznego zapewniającego zaopatrzenie w energię - ciepłą i elektryczną - oraz ochronę powietrza,
6. Wykorzystanie możliwości źródeł energii odnawialnej oraz gazu ziemnego,
7. Poprawę stanu łączności.

b. Utworzenie sprzyjających warunków administracyjno - gospodarczych dla podnoszenia na wyższy poziom usług w sferze infrastruktury społecznej i gospodarczej.

Rozproszona zabudowa i równomierne zaludnienie obszaru gminy nie są sprzyjającym warunkiem rozwoju, nie stwarzają bowiem obszaru wzmożonego popytu na usługi bytowe i produkcyjne.

Także koszty usług sfery infrastruktury społecznej świadczone przez gminę na obszarze o niskim, rozproszonym zaludnieniu są niewspółmiernie wysokie i w nadmiernym stopniu obciążają jej budżet. Koncentracja usług w gminnym centrum pozwala na znaczne w tej mierze oszczędności, ale także na wzrost jakości świadczonych usług. Będzie także motorem napędowym pozostałych branż - handlu, usług bytowych i dla rolnictwa oraz przemysłu, wytwórczości i budownictwa.

Lista zadań obejmować powinna:

1. Analizę potrzeb i możliwości ich zaspokojenia w sferach:
 - Oświaty i wychowania,
 - Ochrony zdrowia, opieki społecznej oraz bezpieczeństwa publicznego,
 - Dostępu do dóbr kultury i obiektów sportowo - rekreacyjnych,
2. Tworzenie i rozbudowę bazy rekreacyjno-sportowej,
3. Budowa świetlicy środowiskowej
4. Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe i inwestycje,
5. Utworzenie domu spokojnej starości,
6. Modernizacja obiektów szkolnych i gminnych, zakup autobusów do dowożenia dzieci, modernizacja i wyposażenie pracowni dydaktycznych,
7. Ocieplenie i termomodernizacja budynków komunalnych.

c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy poprzez tworzenie korzystnych warunków dla powstających zakładów wytwórczych i usługowych.

Rozwój lokalnego rynku pracy jest niezbędny nie tylko w celu zmniejszenia ukrytego i rejestrowanego bezrobocia, ale także w celu niwelowania następstw sezonowości prac w rolnictwie. W warunkach Gminy Perlejewo zasadne jest wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem rolno - spożywczym, przetwórstwem drewna i produkcją pamiątkarsko - zabawkarską a także rękodzielnictwem.

Niezwyczajnie ważnym elementem poprawy bilansu siły roboczej jest także ochrona już istniejących stanowisk pracy. Obecnie samorząd - w interesie publicznym - musi tu często zajmować stanowisko sprzyjające ochronie interesów pracodawców.

Elementami gminnej przychylności dla rodzimej produkcji mogą być:

1. ustalenie kierunków rozwoju przedsiębiorczości,
2. utworzenie systemu wspierania małych i średnich przedsiębiorstw poprzez prowadzenie szkoleń i stałego doradztwa dla nowopowstających podmiotów gospodarczych oraz realizację sprzyjającej polityki podatkowej,
3. wyznaczenie i udostępnienie terenów inwestycyjnych, zwłaszcza w wyznaczonych pasmach przyspieszonego rozwoju,
4. poprawa struktury agrarnej wsi,
5. rozwój specjalizacji produkcji rolnej,
6. melioracje wodne,
7. tworzenie sprzyjającego klimatu dla powstających organizacji producenckich,
8. propagowanie produkcji zdrowej żywności oraz zielarskiej,
9. tworzenie warunków dla rozwoju małych zakładów przetwórstwa rolno - spożywczego oraz przechowalnictwa płodów rolnych,
10. promocję walorów i atrakcji turystycznych Gminy,
11. wytworzenie markowego gminnego produktu turystycznego,
12. budowę małej infrastruktury turystycznej (pomosty, pola namiotowe, trasy piesze, ścieżki rowerowe, itp.)
13. kontynuację rozwoju agroturystyki - tworzenie nowych kwater.

3. Zasady realizacji celów

Dla realizacji strategii i osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych niezbędne jest spełnienie następujących warunków:

- Przy planowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczych muszą być respektowane zasady ochrony obszarów chronionych i o wysokiej bioróżnorodności, a walory środowiska wykorzystywane w celach rozwoju gospodarczego gminy.
- Polityka władz samorządowych określona w strategii, zwłaszcza w zakresie priorytetów oraz dysponowania środkami publicznymi powinna być jawna i podana do publicznej wiadomości. Pozwoli to na zintegrowanie społeczności lokalnej wokół realizacji strategii.
- Strategia wyznacza cele i kierunki działań długookresowych. W interesie publicznym powinny być one jak najbardziej niezależne od kadencyjności Rady Gminy. Konieczna jest jednak ciągła weryfikacja strategii zarówno w zakresie celów, jak i kierunków działań. Weryfikacja wskazana byłaby w terminach:
 - na początku kadencji Rady Gminy,
 - corocznie przed podjęciem uchwał budżetowych na podstawie sprawozdania z realizacji strategii,
 - w przypadku istotnych zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy.
- W warunkach konkurencyjności rozwój gospodarczy gminy uzależniony będzie od uzyskania poziomu i utrzymania wysokiej jakości:
 - środowiska przyrodniczego, ładu przestrzennego, walorów kulturowych,
 - wyposażenia w infrastrukturę techniczną
 - pracy Urzędu Gminy,
 - świadczonych usług i wytwarzanych produktów.

- Rozwój gospodarczy oparty będzie o zasadę komplementarności rozwijanych funkcji i zagospodarowania na obszarze gminy.
- Istotnym warunkiem realizacji strategii jest zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną.
- Władze samorządu będą współpracować na rzecz rozwoju gospodarczego z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie miasta i gminy i w jej otoczeniu, podmiotami gospodarczymi i mieszkańcami, a także władzami ościennych samorządów.

V. ZADANIA REALIZACYJNE

Zadania realizacyjne stanowią konkretyzację celów szczegółowych i wskazują możliwości działań, które doprowadzą do ich realizacji.

Za realizację tych zadań w perspektywie najbliższych kilkunastu lat są odpowiedzialne nie tylko władze gminy, lecz także poszczególne jednostki organizacyjne i sami mieszkańcy gminy, którzy powinni wykazać się inicjatywą przedsiębiorczością otwartością na zmiany i chęcią współpracy ze sobą i wszystkimi, którzy chcą działać na rzecz wszechstronnego rozwoju ich gminy. Tylko taka zdecydowana aktywność wszystkich środowisk wpłynie na znaczącą dynamikę zmian i przyczyni się do pozyskiwania środków z zewnątrz, które efektywnie wesprą realizację zadań.

Mieszkańcy gminy Perlejewo wskazują na następujące potrzeby realizacyjne:

L.p.	ZADANIA REALIZACYJNE
	<i>Zadania do realizacji w pierwszej kolejności:</i>
1.	Budowa świetlicy środowiskowej
2.	Modernizacja stacji uzdatniania wody i ujęć
3.	Drogi gminne i powiatowe
	<i>Zadania do realizacji w drugiej kolejności</i>
4.	Remont świetlicy w Perlejewie
5.	Przebudowa drogi Granne, Perlejewo - Moczydły - Pobikry
6.	Punkt selektywnej zbiórki odpadów
7.	Zakład przetwórstwa rolno - spożywczego
8.	Sukcesywne przebudowy dróg gminnych
9.	Dom opieki społecznej
10.	Przebudowa drogi Perlejewo - Koski
	<i>Zadania mniej pilne</i>
11.	Kompleks boisk sportowych
12.	Ośrodek rekreacyjno sportowy
13.	Pole golfowe
14.	Przeprawa przez Bug

W ocenie potrzeb realizacyjnych mieszkańcy koncentrują się głównie na potrzebie uzupełnienia niedoborów infrastruktury technicznej i społecznej, zwłaszcza w zakresie poprawy stanu dróg lokalnych, utworzenia domu spokojnej starości i świetlicy środowiskowej.

Objawem niepokojącym jest zauważalny brak zainteresowania realizacją zadań służących ochronie walorów środowiska naturalnego. Niewątpliwą **koniecznością jest realizacja na terenie gminy systemu gromadzenia i oczyszczania ścieków. Zadaniem pożądanym jest wdrożenie na terenie gminy selektywnej zbiórki odpadów.** Tematy te, podjęte już przez Zarząd Gminy, nie są w świadomości społeczeństwa koniecznością. Wynika stąd trudne zadanie dla Zarządu uświadomienia tej konieczności mieszkańcom.

Powszechna akceptacja tych zadań służyć będzie ochronie walorów środowiska naturalnego - zwłaszcza bioróżnorodności - co jest warunkiem uzyskania wsparcia finansowego dla zadań infrastrukturalnych oraz poprawie estetyki wsi perlejewskiej, a tym samym wizerunku gminy.

Wskazany, dla uzyskania przyzwoitego poziomu rozwoju, udział wydatków na inwestycje w wysokości 15 % - 20 % budżetu pozwala na realizację w najbliższych latach jedynie niezbędnego zakresu modernizacji stacji uzdatniania wody, budowę świetlicy środowiskowej, termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz poprawę stanu dróg pod warunkiem jednak znaczącego dofinansowania środkami zewnętrznymi. Jest to zakres inwestycji niewystarczający. Dla zabezpieczenia potrzeb ochrony środowiska niezbędne jest rozpoczęcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz modernizacja systemów grzewczych z wykorzystaniem OZE.

Realizacja budowy świetlicy środowiskowej przyczyni się do większej integracji ludności lokalnej i będzie oddziaływać pozytywnie na rozwój edukacyjny i kulturowy młodzieży. Należy tu poszukiwać zewnętrznych źródeł finansowania, /np RPO, PROW itp./ Być może pojawią się takie możliwości. Dla wykorzystania tej szansy należy przygotować koncepcję takiej bazy, a w budżecie gminy rezerwować środki na jej współfinansowanie.

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>a. Rozwój infrastruktury technicznej</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>1. Uregulowanie problemów gospodarki ściekowej</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, NFOŚ, WFOŚiGW, EKOFUNDUSZ, PROW, RPO, Środki pomocowe</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>Sukcesywnie</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Powstają lokalne oczyszczalnie ścieków oraz oczyszczalnia w Perlejewie, Gospodarstwa rolne gromadzą ścieki produkcyjne w szczelnych zbiornikach.</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Niedobory środków finansowych</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Przygotowanie koncepcji rozwoju sieci oczyszczalni przydomowych, Przygotowanie dokumentacji, złożenie wniosków o dofinansowanie, Budowa oczyszczalni.</p>	
<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>a. Rozwój infrastruktury technicznej</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>2. Sukcesywna rozbudowa i modernizacja sieci drogowej</p>
<p><i>Realizator/ Finansowanie:</i></p> <p>Samorząd - gminny, powiatu, województwa, Środki pomocowe,</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>2017 - 2030</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Poprawa dostępności komunikacyjnej terenu poprzez budowę przeprawy na Bugu, Poprawa parametrów i stanu technicznego dróg samorządowych</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Niedobory środków finansowych</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Ustalenie priorytetów, Sukcesywna realizacja modernizacji dróg i prac remontowych, Utworzenie lobby na rzecz budowy przeprawy przez Bug i realizacja przeprawy.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>a. Rozwój infrastruktury technicznej</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>3. Budowa wodociągów i modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, Skarb Państwa, Środki pomocowe</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>2017 - 2020</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Wszystkie gospodarstwa domowe i podmioty gospodarcze posiadają dostęp do wody dobrej jakości</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Niedobory środków finansowych</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Przygotowanie dokumentacji i wniosków o dofinansowanie zadań, Realizacja prac wykonawczych.</p>	
<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>a. Rozwój infrastruktury technicznej</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>4. Rozwiązanie problemów gospodarki odpadami</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, NFOŚ, WFOŚiGW, Ekofundusz, Środki pomocowe.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>2017 - 2020</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Mieszkańcy gminy mają możliwości korzystania z wysypiska odpadów, Gmina posiada możliwości zabezpieczenia odpadów szkodliwych dla zdrowia, Gmina rozpoczyna selektywną zbiórkę odpadów.</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Brak właściwych nawyków mieszkańców, Niedobory środków finansowych.</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Ustalenie kierunków działań, Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, Zakup pojemników i wdrożenie selektywnej zbiórki odpadów.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>a. Rozwój infrastruktury technicznej</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>5. Modernizacja i rozbudowa systemów energetycznych</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, NFOŚ, WFOŚiGW, Zakłady energetyczne.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>Sukcesywnie</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Zabezpieczenie potrzeb gospodarstw na energię elektryczną o napięciu 400V, Ograniczenie emisji spalin.</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Niekorzystne zmiany cen paliw, Niedobory środków finansowych.</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Ustalenie priorytetów, Sukcesywna realizacja prac modernizacyjnych.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>a. Rozwój infrastruktury technicznej</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>6. Analiza możliwości wykorzystania energii odnawialnej i gazu ziemnego</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, Ekofundusz, Środki pomocowe.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>Sukcesywnie</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Wykorzystanie własnych źródeł energii, Ograniczenie emisji spalin.</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Niedobory środków finansowych, Brak inwestorów.</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Ustalenie celowości i możliwości wykorzystania własnych źródeł energii oraz gazu ziemnego, Ustalenie inwestora i pozyskanie wsparcia finansowego, Realizacja prac wykonawczych.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>a. Rozwój infrastruktury technicznej</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>7. Poprawa stanu łączności</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, i/lub jednostki konkurencyjne.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>Wg potrzeb mieszkańców</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Wszyscy potrzebujący posiadają dostęp do telefonu i Internetu</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Brak inwestora.</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Ustalenie i aktualizacja potrzeb inwestycyjnych i remontowych, Rozwój i poprawa stanu sieci abonenckiej.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>a. Rozwój infrastruktury technicznej</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>8. Modernizacja i uzupełnienie oświetlenia ulic</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, WFOŚiGW, Środki pomocowe.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>2017 - 2030</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Wszystkie ulice wiejskie posiadają oświetlenie, Oszczędności w zużyciu energii elektrycznej.</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Niedobory środków finansowych</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Ustalenie priorytetów, Realizacja założonych zadań.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>b. Utworzenie sprzyjających warunków administracyjno - gospodarczych</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>1. Analiza potrzeb infrastruktury społecznej - oświata i wychowanie</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, Kuratorium Oświaty i Wychowania.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>2017 - 2030</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Identyfikacja poziomu oczekiwań mieszkańców z możliwościami finansowymi gminy, Oszczędności w wydatkach budżetu gminy, Wzrost poziomu nauczania.</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Partykularyzm interesów grup społecznych.</p>
<p><i>Dziaiania:</i></p> <p>Analiza potrzeb społecznych i możliwości budżetu, Przygotowanie planów utrzymania i rozwoju obiektów oświatowych i opiekuńczych, Konsultacja społeczna i realizacja planów.</p>	
<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>b. Utworzenie sprzyjających warunków administracyjno - gospodarczych</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>2. Analiza potrzeb infrastruktury społecznej - ochrona zdrowia i opieka społeczna, bezpieczeństwo publiczne</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, NFZ, Powiatowy Urząd Pracy, Policja, Straż pożarna.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>Sukcesywnie.</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Zaspokojenie niezbędnych potrzeb ludności na usługi, Poprawa stanu bezpieczeństwa ludności.</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Partykularyzm interesów grup społecznych, Niedobory środków finansowych.</p>
<p><i>Działania:</i> Analiza potrzeb społecznych i możliwości budżetu, Przygotowanie planów utrzymania i rozwoju obiektów, Konsultacja społeczna i realizacja planów.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>b. Utworzenie sprzyjających warunków administracyjno - gospodarczych</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>3. Analiza potrzeb infrastruktury społecznej - kultura, sport i rekreacja</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Samorzady, Skarb Państwa, Organizacje społeczne.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>Sukcesywnie.</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Zabezpieczenie niezbędnych potrzeb ludności i osób odwiedzających,</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Niedobory środków finansowych.</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Analiza potrzeb i możliwości Gminy, Przygotowanie planów utrzymania i rozwoju obiektów i form działania, Realizacja i aktualizacja planów.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>b. Utworzenie sprzyjających warunków administracyjno - gospodarczych</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>4. Budowa świetlicy środowiskowej</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, Skarb Państwa, Fundusze pomocowe.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>2017 – 2030</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Zabezpieczenie niezbędnych warunków rozwoju młodzieży,</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Niedobór środków finansowych</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Przygotowanie dokumentacji, Zabezpieczenie środków finansowych, Realizacja budowy świetlicy środowiskowej</p>	

<i>Cel bezpośredni:</i> b. Utworzenie sprzyjających warunków administracyjno - gospodarczych	<i>Zadanie:</i> 5. Utworzenie gminnej bazy rekreacyjno - sportowej
<i>Realizator / Finansowanie:</i> Wójt Gminy, Ministerstwo Sportu, Środki pomocowe	<i>Czas realizacji:</i> Sukcesywnie
<i>Rezultaty:</i> Gmina posiada boiska sportowe, plażę gminną tereny spacerowe, ogródki jordanowskie	<i>Zagrożenia:</i> Brak środków finansowych
<i>Działania:</i> Przygotowanie koncepcji bazy i konsultacje społeczne, Realizacja koncepcji.	

<i>Cel bezpośredni:</i> b. Utworzenie sprzyjających warunków administracyjno - gospodarczych	<i>Zadanie:</i> 6. Utworzenie domu spokojnej starości
<i>Realizator / Finansowanie:</i> Wójt Gminy, Skarb Państwa, NFZ	<i>Czas realizacji:</i> 2017 - 2030
<i>Rezultaty:</i> Gmina posiada dom spokojnej starości.	<i>Zagrożenia:</i> Brak środków finansowych.
<i>Działania:</i> Analiza potrzeb i przygotowanie koncepcji, Adaptacja budynków po szkołach podstawowych dla potrzeb emerytów.	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>b. Utworzenie sprzyjających warunków administracyjno - gospodarczych</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>7. Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, Środki pomocowe.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>Sukcesywnie</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Gmina posiada w ofercie inwestycyjnej przygotowane tereny uzbrojone.</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Brak środków finansowych.</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Pozyskanie terenów i środków finansowych, Realizacja planów.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>b. Utworzenie sprzyjających warunków administracyjno - gospodarczych</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>8. Ocieplenie i termomodernizacja budynków komunalnych.</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy , Środki pomocowe, WFOŚiGW , NFOŚiGW</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>2017-2030</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Oszczędność energii cieplnej, Dostosowanie technologii obiektów do pełnionych funkcji i potrzeb obsługi ludności.</p>	<p><i>Ryzyka:</i></p> <p>Niedobór środków finansowych.</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Przygotowanie planów termomodernizacji i ocieplania budynków, Pozyskanie środków finansowych, Realizacja planów.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>b. Utworzenie sprzyjających warunków administracyjno - gospodarczych</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>9. Poprawa stanu wyposażenia oświaty: modernizacja i wyposażenie pracowni dydaktycznych</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, Środki pomocowe.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>2017 - 2030</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Młodzież szkolna korzysta z dobrze wyposażonych pracowni, Wzrost poziomu nauczania.</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Brak środków finansowych.</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Zabezpieczenie środków finansowych, Realizacja planów.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>1. Ustalenie kierunków rozwoju przedsiębiorczości i utworzenie systemu wspierania małych i średnich przedsiębiorstw</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Wójt Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, Organizacje wspierające rozwój przedsiębiorczości.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>2017 - 2030</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Lista priorytetów rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. Pełna informacja dla początkujących przedsiębiorców, System wsparcia dla początkujących i restrukturyzowanych przedsiębiorstw</p>	<p><i>Zagrożenia:</i></p> <p>Brak tradycji przedsiębiorczości własnej, Brak kadr i koordynatora.</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Uporządkowanie informacji o lokalnym rynku pracy, Rozpoznanie branż i propagowanie możliwości rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. Nawiązanie współpracy z jednostkami wspierania przedsiębiorczości, Wyznaczenie stanowiska pracy udzielającego porad, Utworzenie systemu ulg i preferencji.</p>	

<i>Cel bezpośredni:</i> c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy	<i>Zadanie:</i> 2. Wyznaczenie i udostępnienie terenów inwestycyjnych
<i>Realizator / Finansowanie:</i> Wójt Gminy, Środki pomocowe	<i>Czas realizacji:</i> Sukcesywnie
<i>Rezultaty:</i> Przygotowanie oferty inwestycyjnej, Uzbrojenie terenów.	<i>Ryzyka:</i> Partykularyzm poglądów i interesów, Brak środków finansowych.
<i>Działania:</i> Wyznaczenie terenów pod inwestycje, Pozyskanie środków finansowych i uzbrojenie terenów.	

<i>Cel bezpośredni:</i> c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy	<i>Zadanie:</i> 3. Poprawa struktury agrarnej wsi
<i>Realizator / Finansowanie:</i> Samorządy, Środki pomocowe	<i>Czas realizacji:</i> Sukcesywnie
<i>Rezultaty:</i> Wzrost powierzchni przeciętnego gospodarstwa rolnego, Poprawa towarowości i ekonomiki gospodarowania	<i>Ryzyka:</i> Partykularyzm poglądów i interesów, Obawy właścicieli gospodarstw rolnych o utratę dochodów
<i>Działania:</i> Zapewnienie rezygnującym z prowadzenia gospodarstw miejsc pracy lub atrakcyjnych ofert rozpoczęcia działalności poza rolnictwem, Ułatwienia administracyjno-organizacyjne w obrocie terenami rolniczymi, Wspieranie procesu restrukturyzacji rolnictwa środkami pomocowymi.	

<i>Cel bezpośredni:</i> c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy	<i>Zadanie:</i> 4. Rozwój specjalizacji produkcji rolnej
<i>Realizator / Finansowanie:</i> Środki pomocowe	<i>Czas realizacji:</i> Sukcesywnie
<i>Rezultaty:</i> Wzrost liczby gospodarstw specjalistycznych, Doinwestowanie gospodarstw rolnych, Poprawa jakości produkcji rolnej.	<i>Ryzyka:</i> Brak środków finansowych.
<i>Działania:</i> Doszkalanie właścicieli gospodarstw rolnych, Wprowadzenie preferencji dla gospodarstw specjalistycznych, Wsparcie merytoryczne gospodarstw ubiegających się o środki pomocowe.	

<i>Cel bezpośredni:</i> c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy	<i>Zadanie:</i> 5. Melioracje wodne
<i>Realizator / Finansowanie:</i> Samorządy, Środki pomocowe.	<i>Czas realizacji:</i> Sukcesywnie
<i>Rezultaty:</i> Poprawa stosunków wodnych użytków rolnych na powierzchni 3150 ha w obrębach Moczydły, Poniaty, Czarkówka, Koski.	<i>Ryzyka:</i> Brak środków finansowych, Likwidacja zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych będących ostoją zwierzyny i ptactwa.
<i>Działania:</i> Analiza istniejących planów i aktualizacja dokumentacji, Pozyskanie środków finansowych, Realizacja zamierzeń.	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>6. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla organizacji producenckich.</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i></p> <p>Samorządy, Środki pomocowe</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>Sukcesywnie.</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Powstają nowe organizacje producentów rolnych, Postęp w technologii produkcji, Ułatwienia w obrocie towarowym rolników.</p>	<p><i>Ryzyka:</i></p> <p>Konserwatyzm poglądów, Partykularyzm interesów.</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Tworzenie sprzyjającego klimatu dla działalności organizacji producenckich, Wspieranie działań inspiratorów tworzenia organizacji producenckich.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i></p> <p>c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy</p>	<p><i>Zadanie:</i></p> <p>7. Propagowanie produkcji zdrowej żywności oraz zielarskiej</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i> Samorządy, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Środki pomocowe.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i></p> <p>Sukcesywnie</p>
<p><i>Rezultaty:</i></p> <p>Tworzenie i rozwój specjalistycznych gospodarstw ekologicznych.</p>	<p><i>Ryzyka:</i></p> <p>Brak tradycji, Konserwatyzm poglądów, Brak popytu.</p>
<p><i>Działania:</i></p> <p>Propagowanie produkcji zdrowej żywności jako jednego z markowych produktów gminy, Wsparcie merytoryczno - organizacyjne dla gospodarstw ekologicznych, Sprzyjająca polityka podatkowa.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i> c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy</p>	<p><i>Zadanie:</i> 8. Tworzenie warunków dla rozwoju przetwórstwa i przechowalnictwa płodów rolnych.</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i> Samorządy, ODR, Środki pomocowe.</p>	<p><i>Czas realizacji:</i> Sukcesywnie</p>
<p><i>Rezultaty:</i> Utworzenie lokalnych zakładów przetwórstwa rolnego, Utworzenie przechowalni płodów rolnych dla grup producentów.</p>	<p><i>Ryzyka:</i> Brak środków finansowych, Brak tradycji.</p>
<p><i>Działania:</i> Propagowanie rozwoju przechowalnictwa i przetwórstwa rolno - spożywczego, Uzbrojenie wyznaczonych terenów w infrastrukturę techniczną Wsparcie merytoryczno - organizacyjne dla powstających zakładów.</p>	

<p><i>Cel bezpośredni:</i> c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy</p>	<p><i>Zadanie:</i> 9. Promocja walorów i atrakcji turystycznych gminy</p>
<p><i>Realizator / Finansowanie:</i> Samorządy, Izby turystyczne, Organizacje lokalne</p>	<p><i>Czas realizacji:</i> Sukcesywnie</p>
<p><i>Rezultaty:</i> Utworzenie markowego gminnego produktu turystycznego Wzrost liczby turystów i dochodów z turystyki.</p>	<p><i>Ryzyka:</i> Niedobory środków finansowych, Partykularyzm poglądów i interesów.</p>
<p><i>Działania:</i> Ustalenie celów, priorytetów i programu promocji gminy oraz zakresu współdziałania z innymi samorządami, Opracowanie wydawnictw promocyjnych i realizacja programu,</p>	

<i>Cel bezpośredni:</i> c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy	<i>Zadanie:</i> 10. Tworzenie małej infrastruktury turystycznej.
<i>Realizator / Finansowanie:</i> Samorządy, Środki pomocowe, Podmioty świadczące usługi turystyczne.	<i>Czas realizacji:</i> Sukcesywnie.
<i>Rezultaty:</i> Uatrakcyjnienie terenu gminy, utworzenie i utrzymanie w należytym stanie ścieżek turystycznych, parkingów przydrożnych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, plaż, pomostów itp., Wzrost dochodów z turystyki.	<i>Ryzyka:</i> Partykularyzm poglądów i interesów, Niedobory środków finansowych.
<i>Działania:</i> Ustalenie planów i programów działania, Sukcesywna realizacja programu.	

<i>Cel bezpośredni:</i> c. Rozwój rolnictwa i rynku pracy	<i>Zadanie:</i> 11. Rozwój agroturystyki.
<i>Realizator / Finansowanie:</i> Wójt Gminy, Izby turystyczne i rolnicze Ośrodek doradztwa rolniczego, Podmioty świadczące usługi turystyczne.	<i>Czas realizacji:</i> Sukcesywnie
<i>Rezultaty:</i> Poprawa estetyki gospodarstw, sołectw i gminy, Wzrost liczby miejsc noclegowych, Wzrost liczby turystów i dochodów z turystyki.	<i>Ryzyka:</i> Niedobory środków finansowych, Brak wzorców i tradycji.
<i>Działania:</i> Propagowanie estetyzacji obojść wiejskich oraz egzekwowanie estetyzacji terenów wspólnotowych i komunalnych, Propagowanie idei agroturystyki oraz szkolenia usługodawców, Przygotowanie programu wspierania działań restrukturyzowanych podmiotów gospodarczych.	

VI. Spis wykresów	strona
Wykres nr 1: Udział kompleksów glebowych w ogólnej powierzchni gruntów	-18
Wykres nr 2: Udział kompleksów glebowych w ogólnej powierzchni użytków zielonych	-18
Wykres nr 3: Struktura użytkowania gruntów w gminie Perlejewo w 2015 r.	-19
Wykres nr 4: Struktura mieszkańców gminy Perlejewo wg ekonomicznych grup ludności	-20
Wykres nr 5: Liczba mieszkańców gminy Perlejewo wg płci i wieku w 2014 r.	-20
Wykres nr 6: Aktywność zawodowa ludności w gminie Perlejewo w rozbiciu na poszczególne sektory	-21
Wykres nr 7: Liczba mieszkań indywidualnych oddanych do użytku w latach 2008-2015	-22
Wykres nr 8: Udział osób korzystających ze środowiskowej opieki społecznej w ludności ogółem	-23
Wykres nr 9: Liczba uczniów w poszczególnych klasach w roku 2015	-24
Wykres nr 10: Długość dróg na terenie gminy Perlejewo oraz ich standard	-25
Wykres nr 11: Natężenie ruchu na odcinku drogi nr 690 przebiegającej przez teren gminy Perlejewo w rozbiciu na poszczególne środki komunikacji	-25
Wykres nr 12: Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku	-27
Wykres nr 13: Zużycie poszczególnych paliw w gospodarstwach domowych gminy Perlejewo /w Mg/rok/	-28
Wykres nr 14: Struktura użytków rolnych na terenie gminy Perlejewo wg PSR 2010	-30
Wykres nr 15: Struktura zasiewów na gruntach ornych w gminie Perlejewo wg PSR 2010 /w ha /	-30
Wykres nr 16: Klasy bonitacyjne gruntów ornych w gminie Perlejewo /w ha/	-31
Wykres nr 17: Liczba gospodarstw wg powierzchni	-32
Wykres nr 18: Pogłowie zwierząt gospodarskich w gminie Perlejewo wg PSR 2010 w sztukach	-34
Wykres nr 19: Gospodarstwa stosujące nawozy mineralne i wapniowe wg PSR 2010	-34
Wykres nr 20: Dochody ogółem budżetu gminy Perlejewo /w mln zł/	-37
Wykres nr 21: Struktura dochodów własnych budżetu gminy Perlejewo w latach 2012-2016	-38
Wykres nr 22: Dochody brutto gminy Perlejewo w przeliczeniu na jednego mieszkańca /w tys. zł/	-38
Wykres nr 23: Dochód własny budżetu gminy Perlejewo w przeliczeniu na jednego mieszkańca /w zł/	-39
Wykres nr 24: Struktura wydatków budżetu gminy Perlejewo w latach 2012-2016	-40

